ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КОМУНАЛЬНА УСТАНОВА «ОДЕСЬКИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ»

Міський конкурс

«ОСВІТНЯ ПЕРЛИНА ОДЕСИ - 2025»

номінація

Перлини дошкілля

Номінація: «Перлини дошкілля»

«РозМОВА» – методично-практичний посібник з поширення та удосконалення знань з української мови серед педагогів, батьків та дітей в закладі дошкільної освіти

Авторський колектив:
Петрусенко Оксана Михайлівна – директор
Лета Наталя Василівна – вихователь методист
Одеський заклад дошкільної освіти «Ясла-садок» № 140
Одеської міської ради

СХВАЛЕНО
Педагогічною радою
Одеського закладу
дошкільної освіти
«Ясла-садок» № 140
Одеської міської ради
протокол № 4 від 14.04.2025 р.

Одеса – 2025

Анотація:

Цей методично-практичний посібник розроблено з метою сприяння поширенню та активному використанню української мови в закладах дошкільної освіти. Він адресований вихователям, батькам та дітям, і містить комплексний підхід до розвитку мовленнєвих навичок, збагачення словникового запасу та поширення української мови в повсякденному житті.

ЗМІСТ

ВСТУП…… 3

І ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНА ЧАСТИНА…….. 5

1.1 Практико-орієнтовний проєкт для педагогів закладів дошкільної освіти «Мовний спецкурс «РозМОВА»…….. 5

ІІ ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА……. 9

2.1 Освітній проєкт «Сімейна РозМОВА» для батьків та дітей дошкільного віку з основами народознавства……... 9

2.2 Освітній проєкт «Дитяча РозМОВА» для дітей дошкільного віку……... 13

ДОДАТКИ…….. 17

Додаток А – Заняття для дітей старшого дошкільного віку з розвитку українського мовлення…….. 17

Додаток Б – Заняття-зустручі з батьками…… 50

Додаток В – Анкета для батьків «Українська мова в житті моєї дитини»……... 77

Додаток Г – Корисний словничок для дошкільнят……. 79

Додаток Ґ – Вірші……... 87

Додаток Д – Мовленнєві ігри для дітей 5-6 року життя…… 88

Додаток Е – Мовні пісні-ігри для дітей молодшого дошкільного віку…… 93

Додаток Є – Пальчикові мовні ігри…….. 94

Додаток Ж – Привіталочки……... 95

Додаток З – Фізхвилинки…….. 97

Додаток И – Фразеологізми у чистомовках…… 98

Додаток І – Інформаційні буклети до методично-практичного посібника «РозМОВА» з поширення та удосконалення знань з української мови серед педагогів, батьків та дітей в закладі дошкільної освіти…… 100

ВИСНОВКИ…….. 107

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ…….. 108

ВСТУП

Актуальність

В умовах сьогодення питання національної ідентичності та збереження української мови набувають особливої гостроти. Відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» визначає обов'язковість використання української мови в освітній сфері. Ми Одеська освітянська родина живемо на півдні нашої країни, що обумовлює зацікавленість педагогів у вдосконаленні набутих знань у педагогів закладів дошкільної освіти (далі ЗДО) та поширення української мови серед вихованців та залучення батьків до збереження рідної мови.

«РозМОВА» – методично-практичний посібник з поширення та удосконалення знань з української мови серед педагогів, батьків та дітей в закладі дошкільної освіти стане в нагоді для використання серед педагогічних працівників ЗДО, удосконалення, поширення, збереження, передання досвіду майбутньому поколінню.

Чому саме «РозМОВА»? Розмова – це форма інтерактивного спілкування між двома або більше людьми. Ключовим словом тут виступає слово «МОВА», яка: **роз**виває, **роз**'яснює, **роз**ширює, **роз**криває.

Методично-практичний посібник «РозМОВА» складається з двох розділів:

- робота з педагогами по вдосконаленню українського мовлення в освітньому процесі,
- робота з батьками з поширення української мови в повсякденному житті,
- робота з дітьми з розвитку мовленнєвої компетентності через використання різних форм та методів (занять з розвитку мовлення, мовленнєвих ігор, художнього слова).

Педагогічна «РозМОВА», сімейна «РозМОВА» та дитяча «РозМОВА» мають спільну мету – сприяти розвитку особистості дитини, її соціалізації та ефективній комунікації.

Посібник сприятиме формуванню у дітей мовленнєвої компетентності, відчуття приналежності до українського народу та його культурної спадщини. В ньому містяться практичні поради щодо мовленнєвого розвитку дошкільників та шляхом використання елементів етнопедагогіки та народного фольклору, батьки та педагоги ЗДО отримають практичну допомогу, щодо забезпечення компетентно-спрямованого комунікативного розвитку дитини засобами народознавства.

Цей посібник містить корисну інформацію, яка сприятиме створенню україномовного середовища в ЗДО та сім'ях, що є важливим фактором для розвитку мовлення дітей. Це надійний помічник для вихователів та батьків, надаючи їм необхідні методичні рекомендації та практичні поради. Використовуючи практично-методичний посібник можливо організувати ефективну роботу з дітьми з розвитку українського мовлення. Посібник передбачає комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня володіння педагогами, батьками та дітьми українською мовою, формування позитивного ставлення до неї та створення україномовного середовища в сім'ях.

Мета: надати практичні рекомендації педагогам та батькам щодо організації мовленнєвої діяльності з дітьми дошкільного віку; сформувати мовленнєву компетентність дошкільників, ознайомити з сучасними методиками та прийомами розвитку українського мовлення; забезпечити систематичне використання української мови в освітньому процесі ЗДО та в родинному колі; вмотивувати батьків активно використовувати українську мову в повсякденному житті задля успішного навчання дітей у школі. Формувати позитивне ставлення до української мови, як засобу спілкування та культурного самовираження, виховання у дітей поваги до української мови як державної мови України; ознайомлення з українською культурою, традиціями та звичаями, формувати патріотичні почуття та національної гідності.

І ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНА ЧАСТИНА

1.1 Практико-орієнтовний проєкт для педагогів закладів дошкільної освіти «Мовний спецкурс «РозМОВА»

ОДЕСЬКИЙЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
«ЯСЛА-САДОК» № 140
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Практико-орієнтовний проєкт
для педагогів закладів дошкільної освіти
«Мовний спецкурс «РозМОВА».

РозМОВА
Вивчаю – не чекаю!

КАРТА ПРОЄКТУ

Назва проєкту	«РозМОВА»
Тематична сфера	Самоосвіта педагогів дошкільної освіти
Термін реалізації	1 рік /Жовтень 2024 р.- жовтень 2025 р./
Обґрунтування проєкту	Згідно Закону України «Про освіту», статті 30 «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а саме: ✓ збереження національної ідентичності:мова – це не просто засіб спілкування, а й основа культури, історії та ідентичності народу. Педагог, володіючи українською мовою на високому рівні, сприяє формуванню патріотичних почуттів у своїх вихованців. ✓ професійна компетентність:вихователь – це взірець для наслідування. Володіння літературною українською мовою є невід'ємною частиною професійної компетентності педагога. ✓ якісне навчання:кожна дитина має право на якіснуосвіту, а якісна освіта неможлива без якісного мовного середовища. Педагог, який володіє українською мовою, може ефективніше передавати знання, формувати у дітей мовленнєві навички та розвивати їхнє критичне мислення. ✓ інтеграція в освітній простір**:**сучасна освіта орієнтована на розвиток особистості, яка здатна адаптуватися до змін і працювати в міжнародному середовищі. Володіння українською мовою відкриває перед педагогом нові можливості для професійного зростання та розвитку.
Мета проєкту	Підвищення рівня професійної компетентності педагогів у галузі української мови**,** а такожстимулювання їх до активного використання української мови в освітньому процесіта повсякденному житті.
Завдання проєкту	Теоретична підготовка: Організація онлайн-зустрічей з актуальних питань української мови (лексикологія, граматика, стилістика, культура мовлення). Проведення майстер-класів з використанням інноваційних методів викладання української мови. Обговорення наукових статей та досліджень у галузі українського мовознавства. Практична діяльність: Розробка занять та дидактичних матеріалів з української мови. Створення банку навчальних ресурсів (презентації, відеоуроки, тестові завдання). Організація мовних конкурсів та фестивалів для вихованців.

	Створення спільноти педагогів в соціальних мережах для обміну досвідом. Розробка рекомендацій щодо впровадження нових підходів до викладання української мови в закладах дошкільної освіти.	
Адресати проєкту	Педагоги закладів дошкільної освіти	
Зміст проєкту	**№ з/п**	**Заходи**
31.10.2024	**1**	Форум знайомства. Слова ввічливості. Привітання, звертання, етикетні формули.
14.11.2024 **28.11.2024**	**1**	Фонетика та інтонація. Вимова звуків, наголос. Інтерактивні вправи на вимову
	2	Сучасні тенденції в лексикології української мови: нові слова, фразеологізми.
12.12.2024 **26.12.2024**	**1**	Мовні ігри та вправи для розвитку мовленнєвих навичок дітей дошкільного віку
	2	Мовні особливості різних регіонів України
16.01.2025 **30.01.2025**	**1**	Методи формування мовної компетентності педагогів.
	2	Методи формування мовної компетентності вихованців.
13.02.2025 **27.02.2025**	**1**	Як подолати мовні труднощі?
	2	Професійна лексика. Термінологія різних галузей знань.
13.03.2025 **27.03.2025**	**1**	Орфографія та пунктуація. Написання диктанту.
	2	Мова офіційних документів.
10.04.2025 **24.04.2025**	**1**	Свята, звичаї, традиції.
	2	Музеї нашої області.
08.05.2025 **22.05.2025**	**1**	Переклад, як вид мовної діяльності.
	2	Мова поезії.
05.06.2025 **19.06.2025**	**1**	Мова художньої літератури: стилістичні засоби.
	2	Літературний конкурс- створення власних творів.
10.07.2025 **31.07.2025**	**1**	Український національний одяг.
	2	Українські страви на кожен день.
14.08.2025 **28.08.2025**	**1**	Імена. Походження імен та їх значення.
	2	Есе про себе в художньому стилі.
11.09.2025 **25.09.2025**	**1**	Вихователь- зразок і творець мовлення дітей.
	2	Мовне середовище в ЗДО.
09.10.2025 **23.10.2025**	**1**	Повторення та узагальнення. Закріплення пройденого матеріалу.
	2	Підсумки курсу, обговорення перспектив подальшої співпраці.

Інтерактивні елементи проєкту	Онлайн-тести для самоперевірки знань. ✓ Форуми: Обмін досвідом та думками з іншими учасниками. ✓ Чат: Живе спілкування з викладачем та іншими учасниками. ✓ Відеоуроки: Наочні пояснення граматичних правил та лексичних одиниць. ✓ Аудіозаписи: Приклади правильної вимови та інтонації. ✓ Інтерактивні вправи: Для закріплення матеріалу. ✓ Тренінг: Спільна робота над створенням навчальних матеріалів.
Очікувані результати проєкту	Підвищення рівня мовної культури педагогів. Покращення якості проведення занять з розвитку мовлення в закладах дошкільної освіти. Формування позитивного іміджу української мови серед педагогів. Створення сприятливого україномовного середовища в закладах дошкільної освіти.
Способи інформування проєкту	Оголошення на офіційному сайті закладу, сайті КУ «ОЦРПП», соціальні мережі, телеграм канал.
Матеріали проєкту	Посилання на методичні матеріали спецкурсу:

ІІ ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА

2.1 Освітній проєкт «Сімейна РозМОВА» для батьків та дітей дошкільного віку з основами народознавства

ОДЕСЬКИЙЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
«ЯСЛА-САДОК» № 140
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ОСВІТНІЙ ПРОЄКТ
«Сімейна РозМОВА»
для батьків та дітей дошкільного віку
з основами народознавства

РозМОВА
Вивчаю – не чекаю!

КАРТА ПРОЄКТУ

Назва проєкту	**«Сімейна РозМОВА»**
Тематична сфера	Мовна компетентністьбатьків та дітей дошкільного віку
Термін реалізації	9 міс. /Вересень 2024 р.– травень2025 р./ Два рази на місяць
Обґрунтування проєкту	Освітній проєкт спрямований на активне залучення батьків вихованців закладів дошкільної освіти (ЗДО) до процесу поширення та популяризації української мови в повсякденному житті. Проєкт передбачає комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня володіння батьками українською мовою, формування позитивного ставлення до неї та створення україномовного середовища в сім'ях. Саме сімейна «РозМОВА» – це можливість передачі на власному прикладі досвіду та навичок спілкування рідною мовою, як для найстарших, так і для найменших.
Мета проєкту	Популяризувати використання української мови батьками та вихованцями ЗДО. Стимулювати взаємозв’язок дітей і батьків при виконанні сумісних завдань по розвитку мовлення дитини. Створити стійкий інтерес до української мови у дітей дошкільного віку та їхніх батьків, сприяючи її активному використанню в повсякденному житті. Виховати любов до рідного краю, до українського народу, української мови через ознайомлення дітей з поезією, традиціями, піснями, танцями, народними іграми. Використання сучасних технологій, таких як мультимедійні презентації, онлайн-вікторини, QR-коди, робить проєкт більш цікавим та доступним для дітей.
Завдання проєкту	**Теоретична підготовка:** формувати у дітей та дорослих інтерес до всіх жанрів української мови; - спонукати дітей до емоційної передачі отриманих вражень засобами театралізації; - розвивати вміння художньо аналізувати події казок та інших літературних творів; - виховувати глибокі почуття поваги до своїх рідних, до України та використання української мови; - виховувати у дітей та батьків бажання втілювати набуті знання в повсякденному житті.
Адресати проєкту	Батьки, діти середнього,старшого дошкільного віку

Зміст проєкту	Заходи
Вересень	*І етап – Діагностичний* Опитування батьків на визначення рівня зацікавленості українською мовою (анкетування) *ІІ етап – Теоретичний* 1. Батьківські збори «Значення української мови для розвитку дитини» (презентація) 2. Поради батькам «Роль батьків у вивченні української мови»
Жовтень	*ІІІ Практичний (Зустрічі з батьками та вихованцями)* Заняття 1 « Моя родина-моя Україна» Заняття 2 «Українські народні казки»
Листопад	Заняття 3 «Осінні українські традиції» Заняття 4 «Українські народні ігри» (квест-змагання в українських народних іграх).
Грудень	Заняття 5 «Світ української поезії» Заняття 6 «Українські зимові свята»
Січень	Заняття 7 «Українські колядки та щедрівки» Заняття 8 «Родинні традиції українців»
Лютий	Заняття 9 «Українська вишиванка – наш оберіг» Заняття 10 «Українська кухня»
Березень	Заняття 11 «Весняні українські традиції» Заняття 12 «Професії українців»
Квітень	Заняття 13 «Українські писанки» (квест-розпис українських писанок). Заняття 14 «Українські народні пісні»
Травень	Заняття 15 «Подорож Україною» Заняття 16 Проведення підсумкового свята «Українська мова – сімейна розмова».
Інтерактивні елементи проєкту	Тематичні зустрічі (заняття з розвитку та поширення українського мовлення, квести). Творчі майстерні, майстер-класи. Використання сучасних технологій: презентації, QR коди. Допоміжні матеріали (флаєри, поради, словничок)
Очікувані результати проєкту	Проєкт сприятиме підвищенню рівня володіння українською мовою у дітей та батьків. Зміцнення родинних зв'язків. Поглиблення знань про українську культуру та традиції. Використовуючи проєкт матимемо можливість формувати мовленнєву компетентність та позитивне ставлення до української мови.
Способи інформування проєкту	Оголошення на офіційному сайті закладу, вайбер групи,соціальні мережі.

Матеріали проєкту	Посилання на методичні матеріали освітнього проєкту:

2.2 Освітній проєкт «Дитяча РозМОВА» для дітей середнього та старшого дошкільного віку

ОДЕСЬКИЙЗАКЛАД ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
«ЯСЛА-САДОК» № 140
ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ОСВІТНІЙ ПРОЄКТ
«ДИТЯЧА «РозМОВА»
ДЛЯ ДІТЕЙ
СЕРЕДНЬОГО ТА СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

РозМОВА
Вивчаю – не чекаю!

КАРТА ПРОЄКТУ

Назва проєкту	«Дитяча РозМОВА»
Тематична сфера	Дошкільне виховання, мовленнєвий розвиток
Термін реалізації	9 міс. /Вересень 2024 р. –травень2025 р.
Обґрунтування проєкту	В умовах сьогодення особливо важливий мовленнєвий розвиток дошкільника, як складний психологічний процес, що не зводиться до простого відтворення дитиною почутої мови. Важливість емоційного фону і моральний зміст художніх творів мають надзвичайну виховну силу, які легко і міцно фіксуються у пам'яті дитини, стають ще одним світлим джерельцем духовності і віри у можливість перемоги добра над злом. Саме дитяча розмова – це можливість сформувати мовленнєву компетентність, збагатити словниковий запас, формувати граматичну правильність мовлення, розвиток фонематичного слуху, комунікативних та когнітивних навичок.
Мета проєкту	Створити сприятливе мовленнєве середовище для дітей дошкільного віку, засобами атмосфери спілкування з однолітками.
Завдання проєкту	Розвивати комунікативні навички, збагачувати словниковий запас, формувати граматично правильне мовлення, формувати у дітей літературні та художні здібності, розвивати творчо-імпровізаційну діяльність, виховувати щирість почуттів, любов до віршів, казок, української мелодійної мови.
Адресати проєкту	Діти дошкільного віку
Зміст проєкту	
Термін проведення	**Заходи**
Вересень	✓ Привіталочка «Привіт, милі друзі» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Знайомство. Моя родина» ✓ Мовленнєва гра «М'ячик знайомств» ✓ Фізхвилинка «Мої ніжки вміють крокувати» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Ити-ити-ити- байдики бити»
Жовтень	✓ Привіталочка «Ранок раненький, сонце маленьке» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Увічливі слова» ✓ Вірш «Слова чарівні ми вивчаємо» ✓ Пальчикова гімнастика «Одна пава у саду» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Одна пава у саду»

Листопад	✓ Привіталочка «Рано вранці всі ми разом» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Овочі. Город» ✓ Мовленнєва гра «Збери в кошик» ✓ Пісня «Вранці овочі зустрілись» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Уки-уки-уки – майстер на всі руки»
Грудень	✓ Привіталочка «Сьогодні день такий приємний» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Ягоди та фрукти – корисні продукти» ✓ Мовленнєва гра «Опиши та вгадай» ✓ Фізхвилинка «Встали, сіли – погомоніли» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Ами-ами-ами- тримати язика за зубами»
Січень	✓ Привіталочка «Вітаю, вітаю, вітаю» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Ліс, кущі та дерева» ✓ Вірш «В лісі дерева високі» ✓ Пальчикова гімнастика «Пальчик черв'ячок» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Орло-орло-орло-дертись на все горло»
Лютий	✓ Привіталочка «Соловейки, горобці, синички» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Пташині загадки» ✓ Мовленнєва гра «Перелітні чи зимуючі?» ✓ Фізхвилинка «Жили жабки у болоті» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Асти-асти-асти – яблуку ніде впасти»
Березень	✓ Привіталочка «Друзі, друзі, ось ми тут» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Український національний одяг та прикраси» ✓ Мовленнєва гра «Відгадай загадку» ✓ Пісня «Моя вишиваночка» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка «Уст-уст-уст – ні пари з вуст»
Квітень	✓ Привіталочка «Родинний калейдоскоп свят» ✓ Заняття з розвитку мовлення «Свята моєї родини» ✓ Мовленнєва гра «Що ми робимо на свято?» ✓ Пальчикова гра «Хатинка» ✓ ІІ половина дня ✓ Чистомовка Ють-ють-ють- кури не клюють»
Травень	✓ Тематичний захід «Люблю Україну – мою Батьківщину» ✓ Мовленнєва гра «Мандруємо Україною» ✓ Пісні «Потрібно мову знати», «Всі Україну любимо ми». ✓ Танці «Я люблю Україну», «На нашій Україні». ✓ ІІ половина дня

	✓ Чистомовка «Ар-ар-ар – кидати в жар»
Елементи проєкту	Заняття з розвитку мовлення, привіталочки, фразеологізми в чистомовках, фізхвилинки, мовленнєві ігри, пісні, пальчикові ігри.
Очікувані результати проєкту	Проєкт сприятиме граматично правильному мовленню дошкільників, комплексній організації розвитку особистості дитини. Всебічний розвиток особистості дитини-дошкільника через залучення до художнього слова, мовне розкріпачення дитини, бажання спілкуватись дітьми та дорослими,формуванню національної свідомості дітей.
Способи інформування проєкту	Оголошення на офіційному сайті закладу, вайбер групи,соціальні мережі.
Матеріали проєкту	Посилання на методичні матеріали проєкту:

ДОДАТКИ

Додаток А

Заняття для дітей старшого дошкільного віку з розвитку українського мовлення

Тема: «Родина. Сім'я. Знайомство»

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля; учити розуміти зміст слів і вживати їх правильно, відповідно до змісту.

Ключові слова: батьки, берегиня, ввічливий, дбайливий, допомагати, дякувати, передаватися, покоління, родина, сім'я, чемний.

1. Вправляти в узгодженні форми прикметників із кличним відмінком іменників: *люба бабусю*, *маленький братику*, *рідненька матусю*.

Учити утворювати форми дієслів майбутнього часу за допомогою префіксів: *прати білизну – **ви**перу білизну*, *мити підлогу – **ви**мию підлогу*, *готувати обід – **при**готую обід*.

2. Учити складати складносурядні речення з протилежним значенням, застосовуючи в них прийменники ***без***, ***з***: ***Без** мами вдома <u>сумно</u>, а **з** мамою <u>весело</u>*.

3. Учити дітей складати невеличку розповідь на знайому тему «Моя сім'я», дотримуючись композиції тексту та виразності мовлення.

4. У рухливій народній грі «Панас» закріплювати слова та вчити не порушувати правила гри.

5. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Доброго ранку, діти! Я вас теж вітаю і бачу, що ви стали ще на рік старші.

Скажіть, будь ласка, яку тепер ви відвідуєте групу?

– Ми тепер старша група.

– Ми відвідуємо старшу групу.

– Я ходжу в старшу групу.

– Так, правильно. Я бажаю вам здоров'я, наполегливості в навчанні, тому що наші заняття з української мови в цьому році стануть цікавішими, але й складнішими. А для цього у вас будуть помічники-ляльки: дівчинка Оксанка й хлопчик Микита. Ви їх пам'ятаєте? Це ваші друзі, і ви будете разом з ними навчатися. Привітайтеся, будь ласка, з ними. Пригадайте, які ви знаєте привітання.

– Доброго ранку! Доброго дня!

– Привіт, Даринко й Богданчику!

– Доброго вам здоров'я!

– Оксанка й Микита раді, що ви – ввічливі діти, і кажуть, що, мабуть, у вас дуже гарні родини, у яких ви зростаєте.

– Так, правильно. Аякже. То так.

– Вони теж люблять своїх близьких і принесли гарний віршик В. Гринько «Моя сім'я». Послухайте, будь ласка:

Варвара Гринько

Моя сім'я

Мама, тато, дід, бабуся –
Всіх назву, не помилюся.
Старший братик і сестричка,
В нас сімейка невеличка.
Не спиняйте, бо зіб'юся:
Мама, тато, дід, бабуся,
Старший брат, сестра і я –
Отака у нас … СІМ'Я

– Правильно. А як іще можна назвати сім'ю?

– Це ***родина,*** моя *родина*.

– Оксанка й Микита бажають із вами ближче познайомитися і запрошують продовжити розмову про ваші ***родини***, згодні?

– Так, авжеж.

– Нагадайте, будь ласка, хто є у вашій ***родині***?

– Мама, тато, брат, сестра, дід, бабуся.

– А з нами живе тітонька.

– А до нас приїхав дядько Микола.

– Молодці! А де мешкає ваша ***родина***?

– Ми живемо у квартирі по вулиці Філатова.

– А ми мешкаємо у квартирі по вулиці Варненська.

– Так, Оксанці й Микиті подобається, що ви такі обізнані діти. Скажіть, а як по-іншому можна назвати місце проживання ***родини***?

– Квартира, хата, будинок.

– Згодна з вами, можна сказати ще ***житло*** або ***домівка***. Запам'ятайте ці слова.

– А тепер складімо із цими новими словами речення.

– У кожної сім'ї є *домівка*.

– У кожної родини є *житло*.

– Дуже добре, що в кожного є своя *домівка*.

– Діти, ми з Оксанкою та Микитою знаємо, що ви дуже любите своїх бабусь, мам. За що ви їх любите?

– Вони дуже гарні, вродливі.

– Мені з ними добре.

– Мама в мене дуже весела.

– Я дуже рада, що у вас такі стосунки з ними, тому що всіх жінок у родині називають ***берегинями***. Як ви розумієте це слово?

– Вони нас ***бережуть***.

– Вони нас захищають.

– Правильно, каже Оксанка, ви розумієте це слово. Назвіть нам імена ваших ***берегинь***.

– Бабуся Світлана і мамуся Ганна – наші *берегині*.

– *Берегині* нашої родини – матінка Наталка та бабуся Тетяна.

– Діти, як ви думаєте, чи правильно склали речення Марина й Тарасик?

– Так, правильно.

– Еге ж, мені сподобалось.

– Так, Оксанка й Микита нагадують, що почесне звання ***берегині передається*** в українських родинах із ***покоління*** в *покоління*, від старших членів родини до молодших. Як, Максимк**у**, в родинах передаються обов'язки берегині?

– Із *покоління* в *покоління*.

– Молодець! А найголовніше, що всі діти в українській родині ***улюбленці***.

Повторіть це слово. Сергійку, скажи, ти хто в родині?

– Я – *улюбленець* родини.

– Хто ви, діти, у родині?

– Ми – *улюбленці*.

– За таку любов і увагу ви повинні ***дякувати*** своїм рідним, ви згодні?

– По-іншому можна сказати, що ми ***висловлюємо свою подяку батькам***. Хто складе речення із цими словами?

– Я *висловлюю подяку своїм батькам* за те, що вони мене люблять.

– Оксанка й Микитка теж люблять своїх ***батьків***, вони ***ввічливі, чемні*** та ***дбайливі*** щодо них. Діти, які нові слова ви почули від мене?

– *Чемні, дбайливі*.

– Нам із Оксанкою та Микиткою дуже подобається, як ви працюєте, але, мабуть, ви вже втомилися. Відпочиньмо.

Проводиться **рухлива хвилинка**.

Різні є на світі сім'ї:	*Діти крокують на місці.*
І маленькі, і великі.	*Діти присідають і встають.*
Різні люди в тих родинах:	*Діти розводять руки в сторони.*
Тата, мами і дитинки.	*Показують пальчиком, неначе рахують.*

– Діти, зараз ми пограємо в одну гру, в якій ви будете звертатися ввічливо та з любов'ю до своїх близьких. Я виставлятиму на дошку фотографії ваших рідних, а ви повинні ласкаво до них звернутися. Послухайте, як це робить Микитка. *«Люба бабусю»*, – звертається він до неї.

Далі діти за аналогією вправляються в узгодженні прикметників із кличним відмінком іменників.

– *Маленький братику. Рідненька матусю. Рідненький татусю.*

– Так, молодці! А Оксанка запитує, чи ви ***допомагаєте*** своїм рідним, як робить вона? Послухайте: можна *прати білизну*, а я ***ви****перу білизну.*

Далі діти за аналогією утворюють пари слів.

– *Мити підлогу – **ви**мию підлогу.*

– *Готувати обід – **при**готую обід.*

– Молодці! Правильно говорили українською мовою Тарасик, Іванко, Неля.

– Микитка теж пропонує вам завдання. Спробуймо скласти речення, у яких будуть маленькі слова: ***без***, яке означає «чогось (когось) немає», та ***з*** – означає «щось (хтось) є», послухайте: *«**Без** мами <u>сумно</u>, а **з** мамою <u>весело</u>»*.

Далі діти за зразком вихователя придумують свої речення.

– ***Без*** тата в майстерні *сумно*, а ***з*** татом *весело*.

– ***Без*** бабусі *не хочеться* грати, а ***з*** бабусею *хочеться*.

– Молодці! Ми з Оксанкою та Микиткою раді, що у вас такі міцні дружні родини.

– Діти, Оксанка й Микитка вирішили написати статтю до газети про свою родину і просять вас, щоб ви допомогли. Згодні?

– Так, спробуємо.

– Потрібно розказати про вашу родину, хто входить до неї, які вони. Пригадайте всі нові слова, які ви запам'ятали. Я почну, а далі будете розказувати ви:

« У мене велика *родина*: тато, мама, сестричка та братик, бабуся й дідусь. Я дуже їх люблю, а матусю називаю *берегинею* нашої *родини*. У бабусі та дідуся я *улюбленець*. Я постійно *допомагаю*: перу білизну, мию підлогу. До своїх рідних я ставлюся *чемно*, *дбайливо*.»

Далі діти за аналогією, використовуючи нові слова, складають невеличкі розповіді. Даринка й Богданчик допомагають оцінювати їх.

– Уже настав час рухливої гри.

Проводиться ***рухлива народна гра «Панас»***, повторюється 2 рази.

– Панасе, Панасе, на чому стоїш?
– На бочці!
– Що продаєш?
– Квас!
– Лови мух, а не нас!

– Діти, закінчується наше заняття.

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Які нові слова ви запам'ятали? Складімо їх до скриньки-скарбнички.
2. Що б ви хотіли повторити?
3. Пригадайте, хто кому сьогодні допоміг?

– Ми сьогодні згадували різні слова привітання, а тепер пригадаймо, які є слова прощання.

– До побачення! До зустрічі!
– Доброго здоров'я!
– До завтра!
– До зустрічі, любі діти!

Тема: «Увічливі слова»

Мета: учити правильно розуміти та вживати слова; розвивати вміння узагальнювати, порівнювати й протиставляти; учити точності слововживання.

Ключові слова й словосполучення: будь ласка, гаразд, доброго здоров'я, доброго ранку (дня), дуже приємно, згоден, із задоволенням, ласкаво просимо, люб'язно запрошуємо, не заперечую, перепрошую, пробачте, чи не могли б ви, я впевнений, я не помиляюся.

1. Учити утворювати форми дієслів майбутнього часу за допомогою префіксів:

*вітаюсь – **при**вітаюсь, прощаюсь – **по**прощаюсь*.

2. Учити утворювати прислівники від деяких прикметників: *культурний – культурно, люб'язний – люб'язно, увічливий – увічливо*.

3. Учити складати речення, використовуючи різні форми мовленнєвого етикету (подаруй комплімент).

4. Продовжувати вчити культурі мовленнєвого спілкування у громадських місцях: учити зв'язно, послідовно й виразно скласти невеличке оголошення-запрошення на «Фестиваль казок».

5. Учити самостійно пояснювати українське народне прислів'я *«Чого Івась не навчився – того Іван не буде знати»*.

6. У рухливій народній грі «Перстень» учити узгоджувати слова та рухи.

7. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Доброго ранку, діти!

– *Доброго ранку! Доброго дня,* Наталі**є** Іванівн**о**!

– А ось і наші гості, Оксанка й Микитка. *Ласкаво просимо* до нас.

– Діти, привітайтеся з ними.

– *Доброго здоров'я! Доброго дня*, Оксанко й Микитку!

Усі увічливі слова промовляються інтонаційно.

– Діти, ви помітили, що сьогодні чуєте багато слів, які я виділяю голосом?

– Так, авжеж.

– Назвіть їх.

– *Доброго ранку, доброго дня, ласкаво просимо, доброго здоров'я.*

– Правильно, як їх називають?

– ***Увічливі слова***.

Якщо діти не називають, вихователь допомагає.

– Так, Оксанка й Микитка навчались у школі *«ввічливого етикету»*, і я запросила їх на наші заняття, щоб допомогли вам опанувати різні *ввічливі слова*. Вам цікаво дізнатися?

– Так, еге ж.

– Тоді я ***звернуся*** від себе і вас до них:

– Оксанко й Микитку, ***чи не могли б ви*** допомогти нам? ***Я впевнена***, що нам буде ***дуже приємно*** вживати *ввічливі слова*.

– Повторімо разом зі мною це речення-прохання.

Діти повторюють за допомогою вихователя.

– Які слова я вимовила більш виразно в реченні-проханні?

– Чи не могли б ви. Я впевнена. Дуже приємно.

– Діти, ви вже зрозуміли, що розмова сьогодні піде про *ввічливі слова* та про те, що їх треба вчитися говорити. Українці кажуть: ***«Чого Івась не навчився – того Іван не буде знати»***. Як ви розумієте це прислів'я?

– Ми маленькі, не все знаємо.

– Треба зараз вчитися, щоб потім бути ввічливими.

– Дорослого складніше навчити.

– Так, ***гаразд***, я ***із задоволенням*** продовжу нашу розмову.

– Хто з вас запам'ятав, де вчилися Оксанка й Микитка? Чи забули? ***Будь ласка***, *зверніться* до них ***чемно*** й запитайте.

– Оксанко, Микитко, скажіть, будь ласка, у якій школі ви вчилися?

– Так, а можна сказати і так:

«Пробачте, я не запам'ятав, де ви вчилися?»

«Перепрошую, де ви вчилися?»

«Чи не могли б ви сказати, де ви вчилися?»

– Ми вчилися в школі «ввічливого етикету».

– І тут є незрозуміле слово, про яке ми не спитали раніше. Яке, Павлик**у**, слово тобі не зрозуміле?

– Що таке *етикет*?

– ***Етикет*** – це правила вживання ***ввічливих культурних*** слів під час спілкування.

– Так, а ще вчили бути ***вихованими*** й робити ***компліменти***. Запам'ятаймо ці слова, вони нам стануть у пригоді.

– Послухаймо, як Микита звертається й дарує компліменти Оксаночці:

– Оксанко, ти сьогодні маєш гарний вигляд, така весела, *бажаю* тобі й далі такою бути!

– Дякую, я *із задоволенням* приймаю цей *комплімент*.

– Шановний Микитка, ти завжди *привітний, люб'язний.*

– Молодці! Кирилк**у** й Софійк**о**, ви теж ***люб'язні*** та ***чемні***. Діти, які вони?

– Кирилко й Софійка *люб'язні, чемні*.

– Вони *привітні.*

– Діти, ви не заперечуєте, якщо ми відпочинемо та проведемо **рухливу хвилинку**?

– Ні, *гаразд.* Ні, *із задоволенням*.

– Доброго ранку,	*Піднімають руки вгору*
Доброго дня, –	*і розводять перед собою.*
Каже весела усім дітвора.	*Плескають у долоні.*
Всі вітання, побажання,	*Ходьба.*
Посміхнувшись, говори,	
І від рання до смеркання	*Беруться всі за руки, рухають ними*
Подаруй і повтори.	*і посміхаються.*

– Діти, покажімо Оксанці й Микиті, як ми виконуємо завдання. Вони задоволені тим, що ви такі здібні. Чи я ***не помиляюся***?

– Ні, *не помиляєтесь*.

– Перша ***вправа «Скажи правильно»***. Даринка питає, що ви робите, коли йдете?

– Ми *прощаємось*.

– А що ви зробите завтра, коли будете йти?

– *Попрощаюсь, попрощаємося*.

– Коли когось бачите перший раз, то ви …

– *Вітаємося, вітаюсь*.

– А завтра ви …

– *Привітаюсь, привітаємося*.

– Молодці! Наші ляльки задоволені тим, як працюють Іванко, Олексійко, Ганнуся, Наталочка. Сергійк**у**, ти мовчиш. Може, тобі потрібна допомога? Дозволь нам тобі допомогти.

– Я не знаю як.

– Попроси ввічливо про це діток. Разом зі мною.

– Діти, перепрошую, чи не могли б ви мені допомогти?

– Яку відповідь ви дасте?

– Добре, Сергійк**у**, ми із задоволенням тобі допоможемо.

– Наступна ***вправа*** називається ***«Зміни слово»***. Ми з Оксанкою й Микитою будемо називати слово, а ви – його змінювати. Наприклад (*використати сюжетні малюнки*):

– Хлопчик який? – ***Увічливий***.

– Як він ставиться до бабусі?

– Хлопчик ставиться до бабусі ***ввічливо***.

– Дівчинка яка? – ***Люб'язна***.

– Як вона ставиться до вихователя?

– Дівчинка ставиться до вихователя ***люб'язно***.

– Діти які? – ***Культурні***.

– Як вони себе поводять в автобусі?

– Діти поводять себе ***культурно***.

– А тепер, наші хлопчики, ***подаруйте*** дівчаткам компліменти.

– Тетянк**о**, мені *дуже приємно* з тобою грати.

– Оксанк**о**, я *із задоволенням* дам тобі книгу.

– Молодці! Богданчик просить, щоб і дівчатка зробили хлопчикам компліменти.

– Сергійку, *ласкаво просимо* до нашої групи.

– Костику, я *не заперечую*, коли ти мені допомагаєш.

– Оксанка й Микитка кажуть, що відчули, що вони знову в школі «ввічливого етикету». Молодці!

– Діти, ви знаєте, що наступного тижня відбудеться «Фестиваль казок», для цього треба зробити оголошення-запрошення для всіх діток. *Будь ласка,* подумайте, як ***увічливо запросити***.

Далі разом із вихователем (якщо потрібно) діти складають оголошення-запрошення.

Увага!

Шановні діти й дорослі, *люб'язно запрошуємо* вас на «Фестиваль казок» у нашому дитячому садку.

Нам буде *дуже приємно* бачити вас на фестивалі.

Ласкаво просимо. Діти старшої групи.

– Молодці! Добре всі працювали. Оксанка й Микита запрошують пограти в ***рухливу народну гру «Перстень»***.

Діти стоять у колі, а одна дитина ходить по колу та «губить перстень».

– Угадай, Ганно, пристойна панно,
Хто перстень твій знайшов – тому *дякуй.*
– Віддай, *шановна* (*шановний*)!
– Візьми, *будь ласка*, та не губи!

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Скажіть, що запам'яталося вам найбільше?
2. Що здивувало тебе?
3. Що хотіли б повторити?
4. Які нові слова ми сьогодні покладемо до скриньки-скарбнички?

Діти за традицією складають слова до скриньки та прощаються з вихователем і ляльками.

– До побачення! Доброго здоров'я! До зустрічі!

Тема: «*Овочі*»

Мета: продовжувати збагачувати активний словник на основі знань та уявлень про довкілля; активізувати словник дітей назвами городніх рослин, добирати визначення до цих слів.

Ключові слова: бадилля, відбірний, город, городина, городник, зберігати, консервувати, овочеконсервний, овочі, сортувати.

1. Учити утворювати слова на позначення бадилля городніх культур: *гарбузиння, картоплиння, морквиння, цибулиння*.
2. Учити утворювати форми дієслів типу: *закручую – закручу* (*банку з огірками*)*, збираю – зберу* (*овочі*)*, складаю – складу* (*ящики*).
3. Продовжувати вправляти в утворенні спільнокореневих дієслів за допомогою префіксів ***над-***, ***за-***, ***по-***, ***пере-***, ***на-*** для передачі значення часткової поширеності дії на якийсь об'єкт: *гризти – **над**гризти – **пере**гризти*.
4. Учити складати речення з однорідними членами, що поєднуються приєднувальним сполучником ***не тільки…, а й***: *З городу **не тільки** зібрали овочі, **але й** ще законсервували їх*.
5. Розвивати діалогічне мовлення дітей – учити брати участь у колективному діалозі на тему «З долу до столу» (ланцюжок: як огірок з'явився в банці).
6. У рухливій грі «Хоровод овочів» закріплювати слова, рухи.
7. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Доброго ранку! Доброго дня! Доброго здоров'я!

– Доброго ранку, діти! Послухайте, будь ласка, яка смішна історія трапилася з нашими Оксанкою й Микиткою.

Вихователь показує ляльок, чистий папір, пензлики.

– Зібралися наші малята намалювати натюрморт, а до них на гостину прийшли зайці, і ось що вийшло…

За Валентином Кириленком

Художники

На столі було не пусто…
Морква, ріпа і капуста,
І картопля, й буряки,
І салат, і огірки,
Захотілося малятам
Все оте намалювати.
Ну а поки малювали,
Зайченята все жували:
І картоплю, й буряки,
І салат, і огірки,
Моркву, ріпу і капусту.
На столі дубовім – пусто…
Схаменулися малята:
Що ж тепер їм малювати?

– Вам сподобався цей віршик?

– Так. Дуже сподобався. Ой як смішно.

– Даймо пораду лялькам. Будь ласка, Кирилку.

– Треба або малювати, або гостей розважати.

– Молодець! Оксанка та Микита так і будуть робити надалі. А ми сьогодні, як ви вже здогадалися з віршика, будемо знову говорити…

– Про овочі.

– Так, пригадайте, як іще можна назвати ***овочі***?

– Це *городина*. Ми будемо розмовляти про *городину*.

– Оксанка й Микитка раді, що ви постійно заглядаєте до скриньки-скарбнички й берете потрібне слово.

– Де ростуть наші *овочі*?

– *Овочі* ростуть на *городі*.

– *Овочі* ростуть на дачі.

– Так, можна сказати і так, і так.

– Добре, скажіть, а як називають людину, яка вирощує *овочі* або *городину*? – У нас мама.

– Ми до бабусі їдемо, вона все садить.

– Я вам допоможу. *Городину* на ***городі*** садить ***городник***. Що ви помітили в цих словах?

– Що вони схожі.

– Правильно. Скажіть, а що залишається після того, як ***зібрали*** *овочі*?

– Стебла, листя, коріння.

– А одним словом можна сказати – залишається ***бадилля***. Повторіть, Кирилк**у**, Наталочк**о**.

– На городі залишається *бадилля*.

– Запам'ятайте це слово, у кінці заняття ми знову будемо згадувати його.

– Діти, нас із Оксанкою й Микиткою цікавить, а куди потім потрапляють овочі?

– Бабуся складає їх у комору.

– А мама ховає в підвал.

– Правильно. Коли багато овочів, їх ***чистять***, ***сортують*** і ***складають*** в ***овочесховище***. І там вони зберігаються цілу зиму.

– Діти, які нові слова ви почули в цьому реченні? Вам потрібно їх запам'ятати.

– Овочі *чистять*, *сортують* і *складають* в *овочесховище*.

– Слово ***овочесховище*** на яке схоже слово?

– Схоже на слово ***овочі***.

– Так, воно утворилось із двох слів. Із яких слів утворилось *овочесховище*?

– Овочі ховати. *Овочесховище*.

– Овочі складають у ящики і зберігають.

– Молодці! Даринка та Богданчик нагадують, що осіння ***пора*** для ***городників городницька*** й ***турботлива***. Повторіть ці слова.

– Осінь – *городницька пора*.

– Я помітила, що слова *город* і *городницька* схожі.

– Молодці! Олю, ти дуже уважна дівчинка.

– Подумайте і скажіть, ви бачили, як можна зберігати овочі? І ще, може, ви допомагали мамі та бабусі?

– Що означає слово ***консервація***?

– Це коли овочі закатують у банки.

– Який прилад допомагає дрібнити овочі? – Ніж, м'ясорубка.

– Так, а ще для подрібнення овочів є спеціальний прилад – ***овочерізка***.

Повторіть це слово і скажіть, із яких двох слів воно утворилося?

– Овочі, різати.

– Правильно. Ураховуючи все це, осінь називають ***овочепереробна пора***, або ***овочеконсервний сезон***.

– Діти, Микитка просить, щоб ви склали речення зі словами ***консервація, консервує, відбірні***.

– Мама *консервує відбірні* овочі.

– У бабусі *консервація* з *відбірних* овочів.

– Молодці! Відразу видно, каже Микитка, які в нас господині і Юля, і Світланка, і Анжела. І після такої роботи в кожній родині ***радісно*** та ***весело***.

– Відпочиньмо та проведімо **рухливу хвилинку** (на вірш *Петра Мостового* ***«Огірочки»***).

Дуже хитрі огірочки	*Крокують на місці,*
Поховались під листочки.	*присідають та встають,*
Огірочки ми збираємо,	*нахиляються вперед*
Під листочки заглядаємо.	*і знову присідають.*
Он малесенька Даринка	*На середину поля виходить дівчинка*
Назбирала вже корзинку.	*і танцює, а всі плескають у долоні.*

– Подивіться, Оксанка виставляє на дошці малюнки й питає: ви не забули, як називається те, що залишилося на городі після овочів?

– Ні, це *бадилля*.

Якщо діти забули, вихователь нагадує.

– Можна ще сказати точніше. Наприклад: моркву викопали, а залишилося ***морквиння***. А тепер ви спробуйте.

Діти утворюють слова ***картоплиння, цибулиння, гарбузиння, запам'ятовують їх.***

– Микитка просить розказати, що можна зробити зараз із овочами і що можна зробити завтра. Наприклад: « *Сьогодні я збираю овочі – завтра зберу овочі*.»

Далі діти називають інші пари слів:

Складаю – складу в ящики.

Закручую – закручу банку з огірками.

– Молодці! Добре працюють усі діти.

Виставляються малюнки (морква, яблуко, буряк).

– Діти, що можна робити з морквою?

– Її можна *гризти*.

– А ще можна *надгризти – надгризати*.

– А тепер скажіть, що можна зробити з яблуком?

– *Кусати – надкусити – надкушувати*.

Далі утворюють слова:

Солити – засолити – посолити (*капусту*).

Терти – натерти – перетерти (*буряк*).

– Молодці! А тепер треба придумати речення, щоб там були слова ***не***

тільки…, а й.

З городу ***не тільки*** *зібрали овочі,* ***але й*** *ще законсервували їх*. Оксанка й Микита оцінюють відповіді дітей і хвалять їх.

– Наші Оксанка й Микитка запрошують узяти участь у діалозі «З долу до столу». Це буде такий ланцюжок: кожний буде промовляти речення та брати дитину за руку. Треба сказати, хто посадив овочі, де вони ростуть, як їх доглядають, як збирають, що після них залишається, куди потім потрапляють овочі, і як можна їх зберегти.

– Городники прийшли на город і посадили овочі (*починає вихователь*).

– Вони доглядали *городину*: поливали, прополювали, захищали здоров'я рослин.

– Овочі виросли гарні, великі, *відбірні.*

– *Городники* зібрали овочі, а на землі залишилося *бадилля*.

– Від моркви – ***морквиння***, від цибулі – ***цибулиння***, від гарбузів ***гарбузиння***, від картоплі – ***картоплиння***.

– Овочі ***зберігають*** в ***овочесховищі***.

– Городину можна ***консервувати***.

– А допомагає дрібнити їх ***овочерізка***.

– Осінь – це ***городницька***, ***овочепереробна пора***.

– Осінь – це ***овочеконсервний сезон***.

– Ось усі й узялися за руки, у нас вийшло веселе гарне коло, Оксанка та Микитка дякують вам за такі правильні, великі речення.

– Тепер пограймо в ***рухливу гру***, яка називається ***«Хоровод овочів»***:

Діти стоять у колі, на голову деяких вихователь одягає шапочки моркви, перцю, огірка, картоплі, цибулі, помідора.

Після цього всі промовляють слова загадки; дитина - «овоч», у якої така шапочка-відгадка, виходить у коло й танцює.

1. Сидить дівчина в коморі, а коса її надворі. (***Морква***)
2. Червоний Макар по полю скакав, а в борщ попав. (***Перець***)
3. Стоять коні на припоні, не їдять, а щоденно гладшають. (***Огірки***)
4. І печуть мене, і варять, і їдять мене, і хвалять, бо я добра і смачна. (***Картопля***)
5. Сидить Марушка в семи кожушках, Хто її роздягає, той сльози проливає. (***Цибуля***)
6. Я в городі виростаю, а коли я дозріваю, Варять із мене томат, В борщ кладуть і так їдять. (***Помідор***)

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Ось і наближається до завершення наше заняття. Що вам вдалося на занятті?
2. Які нові ігри сподобалися?
3. Що запам'яталося?
4. Які нові слова запам'ятали? Складімо їх до нашої скриньки скарбнички.

Тема: « Ягоди та фрукти – корисні продукти»

Мета: продовжувати збагачувати активний словник дітей на основі знань та уявлень про довкілля; активізувати словник дітей назвами садових культур, фруктів, ягід.

Ключові слова: баштан, виноградник, корисний, ласувати, пригощатися, різний, сад, смак, соковитий, фрукти, фруктовий, ягоди.

1. Учити утворювати прикметники та іменники від іменників: *апельсин – апельсиновий, виноград – виноградник, мандарин – мандариновий, ягоди – ягідник*.
2. Продовжувати збагачувати словник дітей українськими приказками: *«Такі смачні, що й пальці пооблизували»*.
3. Вправляти дітей у правильному вживанні важких граматичних форм – іменників у родовому відмінку множини: *апельсинів, лимонів, мандаринів*.
4. Стимулювати вживання складних слів типу: *великий-превеликий* (*кавун*), *смачні-пресмачні* (*персики*), *солодкий-пресолодкий* (*виноград*).
5. Продовжувати вчити дітей складати речення з однорідними членами та приєднувальним сполучником ***а також***: *Я люблю їсти апельсини, виноград,* ***а також*** *персики.*
6. Продовжувати самостійно складати описові розповіді про улюблені фрукти, придумувати нову назву розповіді, учити розмовляти невимушено, виразно, переконливо.
7. У рухливій грі «Сад і горобці» закріплювати слова, рухи.
8. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

Діти заходять до «Світлиці» й вітаються з вихователем та ляльками.

– Доброго ранку, Наталіє Іванівн**о**!

– Привіт, Оксанко й Микитку!

– Діти, послухаймо Оксанку й Микитка, вони дуже добре допомагали збирати врожай фруктів, тому мама в нагороду пообіцяла зробити ***фруктовий*** салат.

– А що це таке?

– Я не знаю, що це таке.

– Оксанка й Микитка знають, запитайте в них про це.

– Оксанко, Микита, що таке *фруктовий* салат?

– А чому ви любите *фруктовий* салат?

– Так, цікаво, це, мабуть, коли салат роблять не з овочів, а із…

– Фруктів.

– Правильно, а заправляють його не олією, а солодким кремом. Зрозуміли?

– Так, авжеж.

– Скажіть, які ***фрукти*** ви знаєте?

– Яблука, сливи, вишні, абрикоси, груші тощо.

– Правильно, молодці! Сьогодні ми будемо розмовляти про *фрукти*, яких існує дуже багато. Ми їх будемо називати, описувати й, може, Оксанка та Богданчик виберуть собі інший *фруктовий* салат.

На дошку виставляються малюнки або муляжі.

– Як називаються ці *фрукти*?

– Це ***виноград***, це ***мандарин***.

– Це ***лимон***.

– Це ***апельсин***, це ***персик***.

– Діти, якщо їх скуштувати, вони які?

– ***Пахучі***. ***Соковиті***.

– Правильно, а ще вони ***ніжні***, ***різні*** на ***смак*** і дуже ***корисні***.

– Скажіть, у якому саду ростуть ці *фрукти*?

– Вони ростуть у *фруктовому саду*.

– Правильно. Можна ще сказати так: ***апельсини*** ростуть в ***апельсиновому садку***, ***мандарини*** – в ***мандариновому***. А ось ***виноград*** росте у ***винограднику***.

– *Персики* ростуть у *персиковому садку*.

– *Лимони* ростуть у *лимоновому садку*.

– Правильно. Оксанка та Микита задоволені тим, що ви знаєте багато інших фруктів і пропонуєте їх.

На дошку виставляються зображення кавуна, дині.

– Діти, як називаються ці ягоди? Так, так, я не помилилася.

– Це *кавун*. Це *диня*.

– Діти, хто помітив помилку? Якою мовою сказав Сергійко?

– Він сказав російською мовою.

– А українською мовою *арбуз* – ***кавун***, а ***диня*** так само перекладається. Кавун – це найбільша ягода, яку родить наша українська земля. Які на смак кавуни й дині? Пригадайте, які фрукти та ягоди?

– *Соковиті, солодкі, запашні. Корисні*.

– Які ще ви знаєте ягоди?

На дошку виставляються картинки або муляжі ягід.

– Це ***смородина***.

– Правильно, а це ***аґрус*** – *крыжовник* російською мовою. Повтори, Наталочк**о**.

– А це ***порічки*** – *красная смородина* російською мовою, повторіть.

– Це *аґрус*. Це *порічки*.

– Подумайте і скажіть, де ростуть *кавуни* й *дині*?

– На городі. На дачі.

– Так, правильно сказати – на ***баштані***.

– А ***ягоди*** ростуть у ***ягіднику***. Де ростуть, Петрик**у**, *ягоди*?

– *Ягоди* ростуть у *ягіднику*.

– Правильно. Оксанці й Микитці подобається, як ви сьогодні працюєте. Вони жартують. Мабуть, тема заняття дуже «смачна»!

– Так дуже «смачна».

– У народі кажуть: ***«Такі смачні, що й пальці пооблизували»***! Як ви розумієте цю приказку?

– Це дуже смачно. Це дуже добре.

– Так, Оксанка і Микитка згодні з вами.

– Подумайте та скажіть, що робили у ***фруктовому*** *саду* Оксанка і Микитка, коли дозрів урожай?

– Вони ***збирали*** його.

– Правильно. Можна ще сказати ***зривали*** фрукти, ***збирали*** фрукти, вони

добре ***працювали***. Діти, які слова я вимовила виразніше за інші? Їх треба запам'ятати.

– *Збирали, зривали, працювали*.

– Правильно, а потім уже можна ***пригощатися*** й ***ласувати***. Ці нові слова теж повторіть та запам'ятайте, ми їх покладемо до скриньки-скарбнички.

– Правильно, фрукти – це дуже ***смачно*** й ***корисно***. Ви згодні з Оксанкою? – Так, згодні.

– Фрукти – це *смачно* й *корисно*.

– Микитка нагадує мені, що ви вже довго займаєтесь, відпочиньмо.

Проводиться **рухлива хвилинка**.

Яся ягоди збирала,	*Нахиляються і збирають ягоди.*
Біля ясеня кружляла,	*Кружляють на місці.*
Повний кошик назбирала	*Показують руками коло.*
І всіх потім пригощала.	*«Пригощають»* (*рухи руками*).

– Діти, продовжуємо нашу роботу. Скажімо, щоб для фруктового салату Даринка взяла *великий-превеликий* кавун. А тепер ви спробуйте запропонувати солодкий виноград.

– *Солодкий-пресолодкий* виноград.

– *Смачні-пресмачні* персики.

– Подивіться на ці малюнки, скажіть, із яких фруктів буде дуже смачний салат?

– Смачний салат буде з *апельсинів, мандаринів*.

– Правильно. Микиті вже хочеться покуштувати, тому що ви правильно назвали фрукти й закінчення в цих словах.

– Розкажіть, будь ласка, лялькам, які фрукти ви любите їсти, реченням за допомогою слів-помічників ***а також***. Наприклад: *Я люблю їсти мандарини, виноград,* ***а також*** *персики*.

– Я люблю їсти *апельсини, виноград,* ***а також*** *кавуни* і *дині*.

– Молодці! Сьогодні гарно працюють Анжела, Тоня, Максим, Євгенко.

– Нам із Даринкою та Богданчиком хотілось би почути, які ви любите їсти фрукти і чому; який би ви приготували фруктовий салат та яку дали йому назву. Спочатку я спробую, а потім – ви.

Я люблю різні *фрукти* та *ягоди*: *апельсини*, тому що вони *запашні* й солодкі, *соковитий виноград*, *а також диню* з *ніжним смаком*. Із *фруктів* я приготую салат, який називається «Колібрі». Усі *фрукти* дрібненько наріжу та заправлю солодким кремом. Після цього *пригощу* маму, тата, бабусю й сестричку. Усі разом ми будемо *ласувати фруктовим* салатом «Колібрі».

– Наше заняття наближається до кінця, Оксанка й Микитка запрошують пограти в ***рухливу гру «Сад і горобці»***.

Діти стоять, як «фруктові дерева», між ними ходить «садівник», відганяючи двох «горобців», які намагаються забігти в «сад», торкнутися якого-небудь «дерева» рукою та втекти разом з ним. Якщо вдаряє «садівник» по «горобцю», тоді останній стає «деревом», а «дерево» – «горобцем». Усі разом промовляють:

Два горобчики, ласі хлопчики,
З боку чиркають, в садах зиркають!
Один із малинами, ще й із вишнями,
Яблука, груші, сливи-чорнуші!
Скоч же в садочок
Ягідку в дзьобик, тікай, як можеш!

– Дуже гарна гра!

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Діти, що здивувало вас?
2. Яке завдання виявилося найцікавішим?
3. Які нові слова запам'ятали? Згадаймо їх і покладімо до скриньки-скарбнички.

Далі діти прощаються з вихователем і ляльками або, якщо є можливість, пригощаються фруктовим салатом.

Тема: «*Ліс. Кущі та дерева»*

Мета: збагачувати активний словник дітей на основі знань і уявлень про навколишнє середовище; закріплювати узагальнювальні слова: *ліс*, *дерева*, *кущі*; учити добирати визначення до цих слів.

Ключові слова: березовий, густий, гущавина, дерево, зеленіти, змішаний, кущі, ліс, підлісок, повітря, світлий, сосновий, темний, хаща, шелестіти.

1. Вправляти в утворенні дієслів із префіксом ***пере-*** для позначення подолання чогось: ***пере**бігти, **пере**стрибнути, **пере**ступити.*

2. Учити вживати суфікс ***-ну-***: *аук**ну**ти, прис**ну**ти*.

3. Учити утворювати нові слова – різні частини мови від прикметника та іменника: *густий і листя – густолистий, дрібний і листя – дрібнолистий, світлий і лис- тя – світлолистий, темний і листя – темнолистий.*

4. Учити дітей під час складання речень застосовувати в мовленні прийменник ***незважаючи на***: ***Незважаючи на** погоду, ми пішли до лісу.*

5. Продовжувати вчити дітей підтримувати діалог, запропонований дорослим: «Прогулянка до лісу».

6. Під час рухливої гри «Листя» співвідносити слова й рухи.

7. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Доброго ранку, дітлахи!

– Доброго ранку!

– Доброго дня!

– Уже пора починати заняття, а Оксанка і Микита ще не прийшли. Діти, поміркуймо, де вони?

– Вони спізнюються.

– Може, вони захворіли.

– Може, на автобус спізнилися.

– Може, квартиру не зачинять. Так, ви маєте рацію. А ось, нарешті, й вони. Оксанко, ви сьогодні спізнилися.

– Так, у нас поважна причина.

– Яка у вас причина?

– Ми ходили до лісу по гриби, тому і спізнилися.

– А де ваші гриби?

– Хіба взимку ходять по гриби?

– Так, ми це зрозуміли, але все одно задоволені, що побували в лісі!

– А ви, діти, були в лісі?

– Так, авжеж, еге ж.

– Микита й Оксанка бажають поспілкуватися з вами та перевірити, чи у вас теж такі враження від лісу, як у них. Згодні?

– Так, еге.

– Діти, скажіть, що ми називаємо ***лісом***?

– Там багато росте ***дерев***.

– Це місце, де багато *дерев*.

– Правильно, такі місця називають в Україні ***ліс***, ***гай***, у них росте багато різних ***дерев*** та ***кущів***. *Гай* російською мовою – *роща.*

– Ту частину, за якою починається ліс, називають ***підлісок***.

Повторіть, Кирилку, Оксанко.

– Це *підлісок*.

– Чим дальше ми заходимо до лісу – тим більш густим він стає, і це називається ***гущавина***, а якщо потрапити в зовсім непрохідний ліс – це називається ***хаща***.

Діти повторюють та запам'ятовують нові слова. Щоб діти мали уявлення, на дошку впродовж усього заняття виставляються відповідні малюнки.

– Дмитрику, спитай у ляльок, у яку частину лісу вони ходили?

– Оксанко й Микита, ви ходили в *підлісок* чи, може, в *гущавину* забиралися?

– Ні, ми далеко не заходили в ліс, нам подобаються *гаї*, а *хащ* ми боїмося.

– Чому?

– Там страшно.

– Діти, а у вас такі самі враження?

– Так.

– Я боюся далеко ходить у ліс.

– Там темно, страшно, як на малюнку.

– Скажіть, а які дерева й кущі ростуть у лісі?

– *Ялинки, берези, дуби, тополі*.

– *Акація, горобина, дуби*.

Вихователь виставляє малюнки дерев і кущів, діти називають їх окремо.

– *Назвіть кущі, на яких ростуть їстівні ягоди.*

– *Терен, чорниця, ожина*.

– Подумайте, як називають ліс, де ростуть ялинки, сосни?

– *Ялинковий, сосновий ліс*.

– Так, правильно сказати ***хвойний*** *ліс*. Чому?

– Тому що в цих дерев є хвоя.

– Правильно, молодець, Оксанко! А як називають гай, де ростуть берези, дуби?

– *Березовий гай.*

– *Дубовий гай*.

– Правильно, можна ще сказати ***листяний*** *ліс*. Повтори, Павлику.

– А якщо разом ростуть різні дерева: і хвойні, і листяні, то такий ліс називають ***змішаний***. Повтори, Сергійку, Таню, як називається такий ліс?

– Такий ліс називають *змішаний*.

– Подумайте, який ще ліс?

– *Великий, густий*.

– Молодці, Оленко, Павлику! Ви сьогодні багато підбираєте потрібних слів.

А Семенко скаже: березовий гай *темний* чи …

Виставляється фото.

– Ні, він *світлий*.

– А ялинковий ліс, Наталочк**о**, який?

– Він *темний*.

– Діти, складімо речення зі слів, які описують ліс.

– На малюнку *великий, густий, темний ялинковий ліс*.

– Правильно. Оксанка та Микита теж придумали таке речення.

– Діти, ви знаєте, що ***дерева*** – живі істоти? Подумайте, що вони вміють робити?

– *Дерева ростуть, зеленіють.*

– *Дерева живуть, дихають*.

– А їхні листочки ***шумлять***, ***шелестять***, ***шурхотять***. Це дуже приємно.

– Скажіть, у вас приємні враження від шелесту дерев?

– Так, мені подобається як *шумлять, шелестять* дерева.

– Оксанка й Микита пригадали, який вони відчули ***запах*** у лісі. Він ***лісовий***, ***сирий***, ***запашний***. Повторіть, Сашку, Катерино.

– *Запах* у лісі *лісовий, сирий, запашний*.

– Там пахне грибами, листям, корою дерев. А ***повітря*** в лісі завжди чисте, тому що дерева його …

– *Очищають*.

– Вони дають нам *чисте повітря*.

– У сосновому лісі *запашне повітря*.

– Оксанка й Микита з вами згодні. Молодці! Правильне речення склали Оксанка, Тарасик.

Дерева дарують нам *чисте повітря*, без якого нам важко жити. Ось послухайте віршик.

* * *

Дружить дерево з людьми,
Простяга гілки – візьми.
Не обділює нікого:
Ні старого, ні малого.

– Молодці! Ви сьогодні запам’ятали так багато нових різних слів, що час уже відпочити.

Проводиться **рухлива хвилинка**.

Ми садили у полі	*Руки на поясі, напівприсідання.*
І дубочки, і тополі,	*Руки піднімають угору і з’єднують долонями.*
І осику, і ліщину,	*Розводять руки по одній вправо, вліво.*
І червону горобину.	*Кружляють на місці.*

– Діти, допоможімо Оксанці й Микиті знайти доречні, точні слова для передачі

своїх вражень та почуттів. Вони кажуть, що бояться ходити до *темного лісу*, якщо з'єднати слова *темний* і *листя* – вийде *темнолистий*. Тепер ви спробуйте зі слів *світлий* і *листя* утворити нове слово.

– *Світлолистий*.

Далі діти за аналогією утворюють нові слова: густолистий, дрібнолистий.

– Коли Оксанка й Микита ходили лісом, їм зустрічалися різні перешкоди, які треба було подолати. Наприклад: переступити через гілку. А тепер ви.

Виставляються малюнки.

– *Перестрибнути* яму. *Прибігти* на інший бік.

– Молодці! А якщо загубилися в лісі, треба *крикнути*, або …

– *Аукнути* в лісі.

– Оксанко, Микитку, вам подобається, як допомогли вам дітки?

– Так, кажуть ляльки, і вони теж будуть точніше висловлювати свої думки.

– Зараз ми виконаємо ***мовленнєву вправу***, яка називається ***«Придумай речення»***. Речення треба придумати так, щоб воно починалося зі слів ***незважаючи на***. Послухайте, будь ласка: ***Незважаючи на*** *погоду, ми пішли до лісу*. Тепер ми слухаємо ваші речення.

– *Незважаючи на* нас, сорока стрекотіла на весь ліс.

– *Незважаючи на* пні та гілля, ми йшли до ялинки.

– Молодці! Добрі знання сьогодні показують Оксанка, Миколко, Валя, Євгенко.

– Ось і підійшов час влаштувати нам розмову-діалог на тему «Прогулянка до лісу». Зараз ми з Даринкою будемо розмовляти, а ви – пригадувати всі нові слова, які ви сьогодні запам'ятали.

– Доброго дня, Даринк**о**!

– Доброго дня, Наталі**є** Іванівн**о**!

– Ти така весела, щічки червоні.

– Я була в лісі на прогулянці.

– До якого *лісу* ти ходила?

– Я з татком ходила до *соснового гаю.*

– Які *сосни* там *ростуть*?

– Усі сосни *високі, великі*, замість листочків у них *хвоя*.

– Яке *повітря* в лісі?

– *Повітря* в лісі *чисте*, *запашне*, але *сире.*

– Чому?

– Тому що *дерева* – наші друзі, вони *очищують повітря*.

– А інші дерева там є?

– Так, я бачила *ялинки, берези, дуби, тополі*.

– Що вони вміють робити?

– Вони *шумлять, шелестять* своїми листочками.

– До побачення, Оксанко!

– До побачення, Наталі**є** Іванівно!

– Таке гарне заняття сьогодні в нас вийшло, і я рада, що ваші почуття та враження збіглися із враженнями Оксанки й Микити. Вони запрошують нас пограти в ***рухливу гру «Листя»*** (на вірш *Ніни Бурик* ***«Листя»***).

Гру починають дівчинка та хлопчик, які ходять по кімнаті й разом з іншими дітьми, які стоять окремо, промовляють:

З листя золотого ми вінки сплітали, Листок до листочка гарно добирали, Липове – жовтеньке,	(*До дівчинки збігаються інші дівчатка.*)
З клена – червоненьке,	(*До хлопчика приєднаються інші хлопчики.*)
З білої берези листячко кругленьке.	(*Усі разом утворюють коло і кружляють.*)

– Закінчується наше заняття.

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Скажіть, що вам вдалося на сьогоднішньому занятті?
2. Перед ким би вам хотілося похвалитись успіхами?
3. Що здивувало вас?
4. Які нові слова ви запам’ятали?

Тема: «Птахи моєї місцевості»

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля; продовжувати вчити вживати узагальнювальне слово *птахи*; добирати визначення слів, розвивати бажання помічати нові слова в чужому мовленні.

Ключові слова: голосистий, зимуючий, літати, настовбурчуватися, перелітний, поблизу, птахи.

1. Учити узгоджувати іменники з дієсловами в числі: *За граками прилетіли шпаки.*

2. Учити утворювати іменники зі здрібніло-пестливими суфіксами ***-ятк-***, ***-атк-***, ***-ен-***, ***-аш-***: *пташа – пташ**атк**о; пташ**ен**я – пташен**ятк**о*.

3. Учити розрізнювати питання оцінного характеру та застосовувати слова, що найбільше підходять до конкретної ситуації: *Ти хто? – Я синичка. – Що робиш? – Весело співаю.*

4. Продовжувати збагачувати та активізувати словник дітей приказкою *«Двічі літа не буває»*.

5. Учити дітей під час колективного міркування будувати невеличкі речення, зв'язані однією сюжетною лінією: *Я буду розказувати про шпаків. Таня буде розказувати про шпаків, а я – про журавлів*.

6. Учити складати розповіді за схемою на тему « Пташеня» .

7. У рухливій грі « Вороно-каркароно» співвідносити слова з рухами.

8. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Діти, Оксанка та Микита кажуть, що на вулиці дуже холодно, і тому вони зробили годівничку, насипали туди зерна, насіння, щоб допомогти пташкам. Але вони не розуміють, чому пташки не відлетіли. А ви знаєте?

– Так, ми знаємо. Так, еге, атож.

– Діти, чи добре вчинили ляльки, чи ні?

– Вони зробили добре.

– Їм жаль пташок.

– Вони допомогли їм, щоб ті не загинули взимку.

– Так, я з вами згодна. Оксанка та Микита хороші, але їм треба трохи допомогти, щоб вони знали все про птахів. Я правильно розмірковую?

– Так, правильно.

– Ми допоможемо їм.

– Молодці! То чому птахи не відлетіли?

– Тому що це ***зимуючі птахи***.

– Правильно, а відлетіли... – ***Перелітні птахи***.

На дошку виставляються малюнки птахів, що супроводжується читанням віршів.

– В теплі подались краї.

– Гуси, чаплі, солов'ї.

– *Журавель*, зозуля, *шпак*.
– Стриж, *грак*.
– З ними жайвір польовий,
– Конопляночка співачка.
– Лебідь, *ластівка* і качка.
– Молодці!
– У скрутний зимовий час Залишаються у нас…
– Дятел, *ворон, горобець*.
– Галка, щиглик і сорока
– Гамірлива білобока.
– Та *синички* зі *снігурами*.
– Та вівсянка з шишкарями.
Серед розсипу снігів Чути їхній мужній спів.
– Ой, які гарні віршики знають діти, кажуть Оксанка й Микита.
– Діти, Оксанка й Микитка просять розказати більше про кожного із птахів.
– Це хто?
– Це ***горобчик***.
– Він який?
– Він ***маленький, сіренький***.
– А що він уміє робити?
– Він ***літає, стрибає***.
– Правильно. А ще вміє ***цвірінькати***, так він розмовляє. Як він розмовляє, Оксанко?
– Він *цвірінькає*.
– Молодець! А ось до нас прилетіла ***ворона***, вона яка?
– Вона велика, чорна.
– Правильно. У неї великий дзьоб, тому її називають ***дзьобата***.
– Ворона велика, чорна, *дзьобата*.
– Що вона вміє робити?
– Вона *літає, стрибає*.
– Правильно. А ще вона вміє ***гніздитися*** й голосно ***каркати***.
– Спостерігаючи за воронами, можна визначити, яка буде погода. Коли ворони ***низько кружляють*** і ***настовбурчуються***, то буде холодно. Що роблять ворони, Кирилку?
– Ворони *низько кружляють* і *настовбурчуються*.
– Це ми розказували про … – *зимуючих птахів*.
– А скоро до нас повернуться …– *перелітні птахи*.
– Ось подивіться, до нас прийшов ***журавель,*** його легко впізнати за (*чим?*) … – За червоною шапкою на голові.
– Так, а ще його називають ***довгоногим*** і *дзьобатим*.
– До нас залетіла одна маленька, непомітна пташка, це … – ***Соловей***.

– Правильно. *Соловейка* дуже всі люблять тому, що він ***голосистий***, любить співати – ***тьохкати***. Повторіть, Олю, Костику, ці слова.

– Він так гарно співає, що про його голос кажуть ***заливистий***, ***заливчастий***, тобто дуже гарно співає. Скажімо разом ці слова.

– *Заливистий, заливчастий*.

– Молодці! Сьогодні гарно працюють Максимко, Тетянка, Оленка. Послухайте, будь ласка, прислів'я і скажіть, до яких птахів воно більше підходить: ***«Двічі літа не буває»***.

– Тому дуже добре, що Оксанка й Микитка ***поблизу*** влаштували годівничку.

– Молодці! Наші ляльки дуже вами задоволені. Перепочиньмо трохи.

Проводиться **рухлива хвилинка**.

Скік, скік всі на гілку,	*Руки в боки, підстрибують.*
Розімнемо трохи спинки.	*Поворот тулуба вліво, вправо.*
А тепер іще крилята,	*Руки в сторони,*
Щоб могли швидко літати.	*Махають ними.*

– Діти, подивіться, у мене є чарівний годинник, що показує, який птах прилетить за яким. Я буду пересувати стрілочки, а ви – називати птахів. Я почну.

– Першими *прилітають граки*. За граками…

– *Шпаки*.

– *За шпаками прилітають жайворонки*.

– *За жайворонками прилітають солов'ї*.

– *За солов'ями прилітають ластівки*.

– Молодці! Зараз ми будемо розмотувати ланцюжок і кожний із вас подарує ласкаве слово про пташенят. Можна сказати *пташа*.

– *Пташа – пташатко; пташеня – пташенятко*.

– Оксанка та Микита теж знають гру, вони покажуть її, а потім ви спробуєте.

Микита: – Ти хто?

Оксанка: – Я *синичка*.

Микитка: – Ти яка?

Оксанка: – Я *маленька, швидка*, жовто-синій живіт.

Микитка: – Що робиш?

Оксанка: – Я *літаю, співаю, стрибаю*.

За аналогією діти утворюють інші діалоги.

– Ти хто? – Я *ворона*.

– Ти яка? – Я *дзьобата, чорна, велика*.

– Що робиш? – *Я каркаю, настовбурчуюсь, кружляю*.

– Коли ви прийдете додому, то обов'язково розкажете про птахів, а яких зараз дізнаєтесь. У цьому мені допоможуть Юля, Тарас, Оля.

– *Я розкажу про шпаків*.

– *Юля розкаже про шпаків, а я – про журавлів*.

– Юля розкаже про шпаків, Тарас про журавлів, а я розкажу про ластівку.

– Діти, ми з вами давно не складали оповідань за схемою. Оксанка і Микитка принесли гарний віршик та схему до нього. Зараз я буду читати його та показувати, як треба рухатися за схемою, потім ви своїми словами розкажете про те, що почули у віршику.

Виставляється схема, на якій зображено персонажів віршика Д. Мегелика та стрілочки від однієї фігурки до іншої.

Дмитро Мегелик

Пташеня

З *пташеням* маленьким
Трапилась біда.
Як піднявся вітер –
Випало з *гнізда*.
З кошиком Андрійко
По щавель пішов,
Пташеня сіреньке
У траві знайшов.

У Андрійка очі
Блиснули від сліз,
Взяв його тихенько,
До гнізда поліз.
Пташеня зраділо –
Кінчилась біда.
Із руки *стрибнуло*
До свого *гнізда.*

– У гніздечку сиділо маленьке пташеня. Подув сильний вітер – і воно впало із гнізда. Хлопчик Андрійко з кошиком пішов по щавель та знайшов сіреньке пташеня. Йому стало жаль пташеня до сліз. Тоді він поліз до гнізда, і маленьке пташеня стрибнуло в гніздо.

– Молодці! Наше заняття наближається до кінця, і Оксанка та Микита запрошують пограти нас у ***рухливу гру «Вороно-каркароно»*** (за уривками з вірша *Грицька Бойка «Ворона-каркарона»*).

Діти лічилкою обирають «ворону» й запитують у неї.

– Де, вороно-каркароно, ти була? Що, вороно-каркароно, принесла?

Ворона: Покружляла, покружляла я вгорі.
Горобців порозганяла у дворі.
Стріла півня-розбишаку, пісняра –
І чкурнула, дременула із двора. Кар-кар-р!

Діти розбігаються, «ворона» їх ловить, кого спіймає, той – наступна «ворона».

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Діти, що сьогодні вам вдалося на занятті?
2. Чого нового ти навчився, Петрику?
3. Що б хотіли повторити?
4. Які слова зацікавили вас?

Тема: « *Одяг та прикраси»*

Мета: збагачувати словник дітей на основі знань, уявлень про довкілля; продовжувати вчити вживати узагальнювальні слова: *одяг*, *прикраси*; учити переносити лексичні навички у зв'язне мовлення.

Ключові слова: костюм, маска, маскарад, маскарадний, національний, одяг, привабливий, прикраси, прикрашати.

1. Вправляти у вживанні родового відмінка іменників чоловічого, жіночого роду – назв деталей одягу: *ґудзиків*, *поясів*; *кишень*.
2. Учити утворювати прикметники від іменників: *діамант – діамантова корона, корали – коралове намисто*.
3. Учити утворювати прикметники зі словотвірним значенням «надмірний вияв ознаки» із префіксом ***за-***: ***за****великий,* ***за****глибокий,* ***за****довгий,* ***за****малий*.
4. Збагачувати словник дітей новими поетичними виразами: *золотаво-червоне вбрання; корона горить як сонце; рукава як сонячні промені; стрічки як маків цвіт; сукня наче зоряне небо*.
5. Продовжувати вчити складати описові розповіді за схемою: колір, матеріал, для кого одяг, дії з одягом.
6. У рухливій грі «Марина» співвідносити слова, рухи.
7. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Доброго ранку!

– Діти, ви звернули увагу на Оксанку й Микитку? Щось у них змінилося.

– Так, звернули увагу.

– Вони не так удягнені, як завжди.

– Запитаймо їх.

– Оксанко, Микитку, чому ви так удягнуті?

– Оксанко, Микитку, куди ви ходили в цьому одязі?

– Вони кажуть, що готуються до *маскараду*, усі намагаються зробити якісь ***костюми*** і прийти в них.

– Діти, яке нове, незрозуміле слово ви помітили в їхній розповіді?

– Що таке ***маскарад***?

– Навіщо готувати різні *костюми*?

– Молодці! Ось сьогодні на занятті ми будемо розмовляти про маскарадні костюми, вам цікаво?

– Так, дуже.

– *Маскарад* – це таке свято, на яке готують *костюми* різних героїв, ***одягаються*** в них, а на обличчя надівають ***маску***, щоб не впізнали одне одного. Коли свято закінчується, усі знімають маски і вибирають найкращий ***маскарадний одяг***, або костюм.

Розповідь супроводжується малюнками.

– Що вдягають на *маскарад*?

– На *маскарад* ***одягають*** *маскарадні костюми.*

– На обличчя *надівають маску*.

– Молодці! Правильно вимовляєте нові слова. Подивіться і скажіть, у який *маскарадний костюм* вдягнувся Богданчик?

– Це *костюм* ***клоуна***.

– Правильно, одяг у нього ***картатий***.

– Одяг *картатий*.

– Щоб зручніше його вдягнути, на костюмі є ***змійка***, а ***прикрашає*** одяг червона ***краватка*** (*показує на костюмі*).

– Сергійк**у**, а що можна ще надіти *клоуну* на обличчя?

– Можна надіти *маску*.

– Подивімось на *одяг* Оксанки.

– Оксанка *одягнула* костюм *принцеси*.

– Правильно, можна ще сказати, що це *привабливе шовкове вбрання.* Повтори, Катрусю.

– Даринка вдягнулась у *привабливе шовкове вбрання*.

– Молодці! Щоб легко його ***носити***, є ***ґудзики*** і ***кнопки*** (*показує на одягу*).

Одяг принцеси має багато ***прикрас***, золотаво-червоне вбрання, рукава наче сонячні промені, а на голові корона, ***оздоблена смарагдами***, – це таке каміння, російською мовою – *изумруды*. Вам подобається? Олю, розкажи, який одяг принцеси ти б хотіла мати?

– Я б хотіла щоб у мене було *золотаво-червоне вбрання*, рукава *як сонячні промені*, а на голові *корона, оздоблена смарагдами*.

– Молодці! Подивімося на малюнок, які ще можна зробити костюми?

– Ще можна зробити український костюм.

– Правильно, це ***народний національний одяг***.

– Це український *народний національний одяг*.

– Одяг має ***вишиту сорочку***, ***пояс***, ***кишені*** (*показує на малюнку*). Що це, Миколко?

– Це *пояс*, а це *кишені*.

– Молодець! ***Одяг*** *прикрашали* ще ***кораловим намистом***, а голову – ***стрічками***, які *схожі на маків цвіт*. Даринк**о**, які б ти хотіла мати *прикраси*?

– Я б теж хотіла *прикрасити* свій одяг *кораловим намистом*, а *стрічки* щоб були *схожі на маків цвіт*.

– Подивіться, діти, чий це костюм?

– Це костюм *пірата*.

– Правильно, ***старовинний костюм морського пірата***.

– Це *старовинний костюм морського пірата*.

– Він також має *пояс*, а це ***петельки***, щоб було зручно.

– А цей костюм подобається, можливо, усім. Ви впізнали його?

– Так, це ***Снігова королева***.

– Правильно, молодці! Цей одяг має високий ***хутряний комір***, ***хутряні манжети*** на ***застібках*** (*показує на малюнку*).

– ***Сукня*** Снігової королеви *наче зоряне небо*, а на голові ***корона***, яка оздоблена ***перлами*** (російською мовою – *жемчуг*) та ***діамантами*** (російською мовою – *бриллианты*) – це коштовне каміння, її *корона горить як сонце*. Світланк**о**, розкажи про одяг Снігової королеви.

– Одяг Снігової королеви наче зоряне небо, корона оздоблена перлами, діамантами і горить як сонце.

– Молодці! Сьогодні добре працюють Оля, Даринка, Сергійко, Петрик. Ви так уважно роздивлялися костюми, що втомилися, відпочиньмо.

Проводиться **рухлива хвилинка *«Україночка Оленка»***

Діти стоять у колі, одна дитина – в середині кола:

До барвистого віночка –
Вишиваночка-сорочка, *Показують на дитину,*
Фартушок, і чобітки, *яка стоїть у колі.*
Й різноколірні стрічки.
Це Оленка-українка. *Напівприсідають.*
Як вона співає дзвінко!
Як сміються оченята!
Як танцюють ноженята!.. *Тупотять ногами.*

– Ви так уважно роздивлялися *маскарадні костюми*, що пора вибрати, у котрому ви, ***можливо***, підете на *маскарад.*

– *Можливо*, я буду в маскарадному костюмі клоуна.

– *Можливо*, я буду принцесою.

– Молодці! Правильно речення склали Артур, Софійка.

– Даймо оцінку ось цим костюмам.

На дошку виставляється 2 костюми або малюнки.

– На першому з них багато чого?

– *Кишень, ґудзиків, поясів*.

– Правильно. А на цьому?

– На цьому немає *кишень, ґудзиків, поясів*.

– Молодці! Тепер подивімось на корони. Виставляються малюнки.

– Якщо корона має багато *діамантів,* то...

– *Діамантова корона*.

– Якщо має багато *смарагдів*

– *Смарагдова корона*.

– Якщо намисто складається із *коралів*, то це …

– *Коралове намисто*.

– Правильно, молодці! Оксанка і Микитка вибрали собі такі костюми, тому що інші не підійшли. Я буду називати вам слово, а ви на початку його ставити

часточку ***за-***, і тоді ми дізнаємося, чому їм не підійшли костюми. Наприклад: *великий одяг – **за**великий одяг*.

– *Глибокі кишені… – Заглибокі кишені*.

– *Малий комір… – Замалий комір*.

– *Довгі рукави… – Задовгі рукави*.

– Молодці!

– Діти, я пропоную вам придумати самим *маскарадні костюми*, але розказувати про них ви будете за схемою.

Виставляються символьні схеми.

– По-перше, треба сказати, якого кольору буде ваш одяг. Не забудьте про красиві висловлювання про сукні принцеси, королеви. Потрібно зазначити, з якого матеріалу зроблено костюм: шовк, капрон або бавовна; перерахувати елементи одягу: петельки, застібки, кишені; вказати, для кого одяг: для дітей чи дорослих; зазначити дії з одягом: одягати його, ходити або танцювати чи співати в ньому – і його назву. Спочатку ви послухайте мою розповідь, а потім – я ваші.

Ця *сукня* зеленого кольору схожа *на лісову галявину*, тому що *оздоблена* червоними ягідками. Одяг *шовковий*, має *застібку, манжети, кишені*. Його, *можливо*, одягне дівчинка. Можна піти на свято, *маскарад*, якщо *прикрасити* обличчя *маскою*; танцювати, співати в ньому, тому що це дуже *привабливий* одяг. А називається він «Полуничка».

– Наближається до кінця наше заняття, і Оксанка та Миколка запрошують нас пограти в ***рухливу гру « Марина»*** .

Діти стоять вільно, лічилкою обирають « Марину» та промовляють слова.

Йшла Марина на стежину,
Загубила там корзину,
А в корзинці голки, нитки –
Розбігайтесь, усі дітки.

Дитина «Марина» ловить дітей; кого спіймає, той буде «Марина».

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Діти, що запам’яталося найбільше?
2. Пригадайте, кому ви допомогли на занятті?
3. Які слова зацікавили і які запам’ятали?

Далі за традицією складають усі нові слова до скриньки-скарбнички і прощаються з вихователем та Оксанкою з Микитою.

Тема: ***«Люблю Україну – мою Батьківщину!»***

Мета: продовжити збагачувати активний словник на основі знань та уявлень про довкілля; учити правильно розуміти і вживати слова громадського змісту.

Ключові слова: гімн, гордість, країна, прапор, столиця, тризубець, Україна, українець, українка.

1. Учити утворювати нові слова, різні форми складних прикметників: *червоний + щока = червонощокий* (*українець*)*; біле + обличчя = білолиця* (*дівчина*)*; чорний + очі = чорноокий* (*українець*)*; сірий + око = сірооокий; багато + національний = багатонаціональний.*

2. Учити вживати прислівники в різних ступенях порівняння: *У нашому місті живе* ***багато*** *українців, в Одеській області* ***більше****, а в Україні* ***найбільше****.*

3. Учити утворювати різні слова в місцевому відмінку: *у степу, у полі, на березі, на морі, в лісі, в садочку.*

4. Учити складати складносурядні речення з однорідними членами з єднальними сполучниками ***та***, ***і***: *Україна має ліси, горби, поля* ***та*** *річки, озера* ***і*** *моря.*

5. Учити дітей складати невеличкі розповіді за картинкою «Моя країна – Україна».

6. У рухливій грі «Батько й діти» учити співвідносити слова з рухами.

7. Сприяти розвиткові оцінно-контрольної діяльності.

Хід заняття

– Доброго ранку, діти! Давайте привітаємось один з одним.

Усі разом промовляють слова:

Доброго ранку, ліси і поля,
Доброго ранку, плането Земля!
Щастя й здоров'я всім людям бажаємо,
З ранку в дитячий садок поспішаємо!

– Діти, у якій країні ми живемо?

– Ми живемо в ***Україні***.

– Наша ***країна*** – ***Україна***.

– Правильно. Ми народилися й живемо в Україні. Пригадайте, нашу країну можна назвати по-іншому: це наша …(***Батьківщина***.)

– А що таке ***Батьківщина***? Послухайте вірш А. Костецького.

За Анатолієм Костецьким

Батьківщина

Знаєш ти, що таке Батьківщина?
Батьківщина – це ліс осінній,
Це домівка твоя і садочок,
І гаряче сонячне коло.

Батьківщина – це труд і свято,
Батьківщина – це мама й тато,
Це твої найщиріші друзі
І бджола в осінньому лузі.

– Вам сподобався цей віршик?

– Так.

– І мені дуже подобається. Як називається народ, який живе в Україні?

– Це *українці*.

– В *Україні* живуть *українці*.

– Оксанко, ти хто?

– Я – *україночка*.

– Микита, а ти хто?

– Я – *українець*.

– Так, правильно. Ми – український народ і дуже любимо свою країну, свою *Батьківщину*. Як українці називають ласкаво свою маму (тільки в Україні так кажуть)?

– Неня, *ненька*.

– Правильно. Україна теж для всіх українців неня, ***ненька Україна***.

– Діти, нашу країну можна ще назвати ***держава***. Наша ***Україна*** – велика ***багатонаціональна держава***. Хто запам'ятав нові слова в цьому реченні?

– *Держава*. *Багатонаціональна*.

– Слово ***національність***, я вам нагадую, означає: до якого народу ми належимо. Я, Даринка, Богданчик – *українці*, тобто *національність* наша – ***українці***. Назар - румун, Діана – молдаванка, Євгенко – болгар, але ми всі дружно живемо в Україні й любимо її. Тому й кажуть, що Україна – *багатонаціональна держава*.

– Яке головне місто України?

– Це Київ.

– Правильно. Можна сказати ***столиця України*** – Київ. Як називається *столиця України*?

– *Столиця України* – місто Київ.

– Кожна держава відрізняється ***державними національними символами***. В Україні це ***прапор***, ***герб,*** малий герб – ***тризубець*** – та ***національна*** пісня – ***гімн***.

На дошці виставляються малюнки прапора, тризубця, слова гімну.

– Діти, що це?

– Це *прапор*.

– Якого він кольору?

– Жовтого, синього.

– А можна сказати ***синьо-жовтий***.

Олександр Олесь

Прапор

(Уривки)

Синій, як море, як день, золотий…
З жита й волошок наш прапор ясний,
З неба і сонця, як день весняний.

– Що означають, Микита, кольори прапора?

– Жовтий колір означає сонце, жито.

– Синій колір означає небо, волошки.

– Правильно. Наша Країна – ***миролюбна***, українці під мирним небом вирощують хліб. Яка наша країна?

– *Миролюбна*.

– А що означає наш малий герб України ***тризубець***?

– Я знаю, мені тато казав, там написано слово ***воля***.

Правильно. Наш український народ завжди прагнув бути ***вільним***, ***самостійним***, ***незалежним***. Діти, які нові слова ви почули?

– *Вільним, самостійним, незалежним.*

Діти повторюють, одна дитина – голосно, усі – пошепки.

– Правильно, молодці! 24 серпня 1991 року наша ***держава*** стала ***незалежною, самостійною країною***.

Ці слова вихователь каже під гімн, і далі діти ще хвилину слухають його.

– Ви вже здогадалися, що ми слухали?

– Так, це наша головна пісня.

– Так, це *гімн* України.

– Правильно, діти! Що ви відчули, коли слухали ***гімн***? – Мені сподобалося. Це гарна пісня.

– Я вам допоможу. Ви відчули ***гордість*** за свою країну, тому що всі, хто живе в Україні, ***пишаються*** нею, ***люблять***, ***захищають*** та ***розбудовують*** її. Що ми робимо – і ви, і ваші батьки?

– Ми *пишаємося*, *любимо*, *захищаємо* та *розбудовуємо* нашу країну.

– Так, ви знаєте, що ми живемо в Запорізькій області, а це – ***індустріальний край***, що означає багато заводів, фабрик, шахт, енергетичних станцій та інших підприємств. Костик**у**, як називається наш Запорізький край?

– Наш *край індустріальний*.

– Молодець! Слово важке, і ти його добре запам'ятав. Молодці й інші дітки, стільки знань показали Даринці й Богданчику, а це їм дуже потрібно. А тепер перепочиньмо.

Проводиться **рухлива хвилинка** (за уривками з вірша *Лесі Українки «**Красо України, Подолля!**»*).

Онде балочка весела. *Руки в боки, злегка повертаються*

В ній хороші, красні села…	*вправо, вліво,*
Коло сел стоять тополі,	*руки вгору,*
Розмовляють з вітром в полі.	*хитають руками,*
Стежечки… мов стрічечки,	
Збігаються до річечки.	*беруться за руки,*
Річка плине, берег рвучи,	*спочатку ходять, а потім біжать*
Далі, далі попід кручі…	*по колу.*

– Наша країна дуже велика. Зараз ми виконаємо ***вправу «Скажи правильно»***, я буду виставляти малюнки та ставити запитання за ними, а ви – відповідати. Наприклад: « – Де пролягає шлях? – ***У степу.»***, « – Де росте пшениця? – ***У полі.»***

Далі діти підбирають інші питання-відповіді за картинками: на березі, на морі, в лісі, в садочку. Оксанка й Микитка оцінюють відповіді дітей.

– Молодці! Тепер складімо речення про те, що ми говорили: *Україна має ліси, гори, поля* ***та*** *річки, озера* ***і*** *моря*. Ви помітили, як маленькі слова ***та***, ***і***, узявшись за руки, об'єднали всі слова. Спробуйте ви.

– Україна має ліси, гори, поля *та* річки, озера *і* моря.

– Україна має міста *і* села.

– В Україні живуть українці *та* інші народи.

– У наступній вправі ми будемо порівнювати, і допомагати будуть слова ***багато - більше – найбільше***. Наприклад: *У нашому місті живе* ***багато*** *українців, в Одеській області* ***більше****, а в Україні* ***найбільше***.

Діти далі повторюють це речення і складають свої.

– У нашому місті *багато* дітей, в Одеській області – *більше*, а в Україні - *найбільше*.

У наступній ***вправі «Який, яке?»*** розкажімо про українців, треба поєднати 2 слова в одне. Пригадайте, як ми рухаємо долоньки одна назустріч другій. Наприклад: *червоний* і *щоки* – вийде *червонощокий українець*.

– Заняття наближається до кінця і настав час гри.

– Проводиться ***рухлива гра «Батько й діти».***

Діти ведуть діалог: одна дитина – батько, гурт – діти.

Батько: – Розкажіть, гей, мої діти, Що чували й де бували?

Діти: – Широким світом блукали і щастя шукали. Багато там бачили – аж у Києві спочивали.

Батько: – Розкажіть, гей, любі діти, Що ж ви там робили?

Діти: – Уважай і вгадай, наш батьку дорогий: Ось так, ось так, ми всі так робили!

Діти імітують різні дії, якщо батько вгадав – наздоганяє їх, гра повторюється.

Запитання до дітей на формування оцінно-контрольних дій:

1. Перед ким ви хотіли б похвалитися успіхами?
2. Чого на занятті тобі не хотілося робити? Чому?
3. Які нові слова ви запам'ятали?

Додаток Б

Заняття-зустручі з батьками

Заняття 1 «Моя родина – моя Україна»

Мета: зміцнити родинні зв'язки та формування почуття гордості за свою родину та Україну, відроджувати українські традицій та звичаї, поповнити словниковий запас з теми заняття, створити атмосферу родинного тепла та спілкування та активізувати вживання української мови у сімї.

Обладнання: фотографії родин, малюнки дітей, презентація про українські традиції, м'яч, екран, проєктор, ноутбук, укр. народна музика для атмосфери.

Хід заняття:

Привітання та знайомство

Вихователь в українському народному вбранні вітає батьків та дітей словами Панаса Мирного:

«Найбільше і найдорожче добро кожного народу – це його мова, та жива схованка людського духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя і свої сподіванки, розум, досвід, почування»

Звучить українська народна пісня «Зеленеє жито зелене» (*https://www.youtube.com/watch?v=kbTAOdJc6j0)*

Вихователь пропонує кожній родині представитися та назвати своє «родинне гасло» або виготовити атрибут на ватмані паперу.(наприклад, «Наша родина – дружна та єдина!»).

Презентація «Українські родинні традиції:

Вихователь розповідає про традиційні українські родинні звичаї (вечірні посиденьки, спільні свята). Показує короткі відеоролики або ілюстрації, що демонструють ці традиції. Запитує у батьків, які традиції вони зберігають у своїх родинах.

Інтерактивна гра «Родинне коло»

Учасники стають у коло. Вихователь кидає м'яч та ставить запитання, на які потрібно відповісти українською мовою (наприклад, "Яка твоя улюблена українська страва?", "Яке українське свято ти любиш найбільше?", «В якому місяці ти народився?», «Як називається прикраса на голові україночки?», «Що дає дівчина хлопцю, коли не хоче йти заміж?», «Який місяць найкоротший у календарі?» і т.ін.). Діти та батьки відповідають та передають м'яча далі.

Мовна гра «Склади прислів'я»: вихователь дає картки з частинами українських прислів'їв про родину, діти та батьки складають повні прислів'я.

- Картка 1: «Яблуко від яблуні...»
- Картка 2: «...недалеко падає.»
- Картка 1: «Дерево міцне корінням,...»
- Картка 2: «...а людина — родом.»
- Картка 1: «Без сім'ї...»
- Картка 2: «...нема щастя на землі.»
- Картка 1: «Вся сім'я разом,...»
- Картка 2: «...так і душа на місці.»
- Картка 1: «Діти -...»

- Картка 2: «...окраса життя.»
- Картка 1: «Шануй батька й матір,...»
- Картка 2: «...будеш довго жити на землі.»
- Картка 1: «Який кущ, така й калина,...»
- Картка 2: «...яка мати, така й дитина.»
- Картка 1: «Сім'я міцна,...»
- Картка 2: «...коли над нею дах один.»
- Картка 1: «У дружній родині...»
- Картка 2: «...і в холод тепло.»
- Картка 1: «Де згода в сімействі,...»
- Картка 2: «...там і мир, і благодать.»

Майстерклас «Моя родина – моя Україна» (заздалегідь підготувати фотокартки сімейних фото, клей, розмальовка України). Батьки разом з їхніми дітьми розмальовують олівцями, фломастерами, і наклеюють фото своєї сімї, родини на розмальовану розмальовку)

Пісня-караоке «Мова єднання». Батьки співають разом з дітьми. *(https://www.youtube.com/watch?v=Ht_xmmS8RjI)*

Заняття 2 «Українські народні казки»

Мета: відкрити світ українських народних казок для батьків та дітей. Розвинути інтерес до українського фольклору та літератури, поповнити словниковий запас з теми заняття. Активізувати вживання української мови в родинному колі. Створити атмосферу родинного затишку та спілкування.

Обладнання: уривки з українських народних казок, маски та декорації для театралізації, матеріали для творчої майстерні (папір, картон, пластилін, фарби, клей), ілюстрації-пазли до казок, шаблони казкових героїв.

Привітання від казкового героя «Колобка»: сюрпризний момент від «Колобка», який пропонує кожній родині назвати свою улюблену українську казку.

Інтерактивна вікторини:

«Впізнай казку»

Вихователь зачитує уривки з відомих українських народних казок (наприклад, «Колобок», «Рукавичка», «Ріпка», «Лисичка і Журавель», «Кривенька качечка», «Івасик-Телесик» і т.ін.). Діти та батьки відгадують назву казки. За правильні відповіді родина отримує «казкові» фішки.

«Казка-пазл»

Кожній сім'ї надаються пазли ілюстрації казки, складає та називає головних героїв казки та що подобається в казці.

Театралізація казок «Колобок», «Рукавичка», «Ріпка»:

Учасники (діти та батьки) розігрують казки за ролями, щоб всі з присутніх могли взяти участь.

Творча майстерня «Казкові герої»:

Вихователь пропонує зразки казкових героїв. Діти та батьки виготовляють казкових героїв з пластиліну-модуліну. Можна використовувати шаблони або дати волю фантазії. Готові вироби можна використати для створення домашнього лялькового театру.

Мовна гра «Чистомовки за мотивами казок» –
(https://www.youtube.com/watch?v=OQNKOw6IPOY)

Заняття 3 «Осінні українські традиції»

Мета: презентувати осінні українські традиції та звичаї батькам та дітям. Розвивати інтерес до української культури та народної творчості. Виховувати повагу до традицій свого народу, поповнити словниковий запас з теми заняття. Залучити батьків до активного українського мовлення в повсякденному житті.

Обладнання: осінні дари природи (овочі, фрукти, листя, гілки), музичні інструменти (сопілка, бубон, тощо). Матеріали для творчої діяльності (фарби, солоне тісто, нитки). Фотографії та ілюстрації з осінніми пейзажами та **народними святами.**

Хід заняття:

Привітання та розповідь про красу осінньої природи та її значення для українців.

Вірші та загадки про осінь зачитують батьки.

Там доорює, там сіє,
Трусить яблука в садах.
І малює, як уміє,
На листочках і листках.
— Ну й завзята ж у роботі!
— Так за те вся в позолоті.
(Осінь)

Прохолодно.
Жовкне листя.
Горобина у намисті.
Птах у вирій відлітає.
В яку пору це буває?
(Восени)

Хто за серпнем приходить,
Літо червоне проводить,
Бабине літо закликає,
В школу діток відправляє?
(Вересень)

Помаранчевим став світ:
Жовте листя з усіх віт.
Пташки в вирій відлітають,
Хмарки дощик розсипають.
(Жовтень)

Краплі з неба, дахів, стріх.
Дощ холодний, перший сніг.
Почорнів без листя сад,
Що за місяць?
(Листопад)

Розповідь про осінні звичаї та обряди. Збір врожаю та його значення, приготування традиційних осінніх страв. Проведення осінніх ярмарків та гуляння. Народні ігри та забави.

Мовна гра «Назви зайве слово». Вихователь називає ряд слів, серед яких є зайве, не пов'язане з осінніми традиціями.

Приклади:

«Свято врожаю, вечорниці, ярмарок, комп'ютер.» (Зайве слово: комп'ютер)
«Гарбуз, яблука, лижі, груші.» (Зайве слово: лижі)
«Вечорниці, пісні, танці, телевізор.» (Зайве слово: телевізор)
«Ярмарок, вишиванка, рушник, телефон.» (Зайве слово: телефон)
«Свято врожаю, книжка, кошик, овочі,.» (Зайве слово: книжка)
«Осінь, листя, дощ, екскурсія.» (Зайве слово: екскурсія)

«Гарбуз, насіння, пиріг, зошит.» (Зайве слово: зошит)
«Осінь, яблуко, весна, груша.» (Зайве слово: весна)
«Вечорниці, пісні, танці, велосипед.» (Зайве слово: велосипед)
«Листя, планшет, каштани, жолуді.» (Зайве слово: планшет)

Українська народна гра «Панас»

Одному з дітей зав'язують хусткою очі, ставлять його біля порога й говорять:

Панас, Панас!
Не лови нас.
На тобі коробочку груш,
Та мене не воруш.

По цьому розбігаються. Якщо «Панас» когось піймає, міняється з ним ролями.

Майстер-клас для дітей та батьків з солоного тіста «Гарбузик»

Танок з батьками під пісню «Золотава Осінь» *(https://www.youtube.com/watch?v=oA1gIavHYuU)*

Заняття 4 «Українські народні ігри» (квест-змагання)

Мета: представити українські народні ігри для дітей і батьків та поповнити словниковий запас з теми заняття. Створити умови для активного використання української мови. Розвивати фізичні якості, спритність, увагу та командний дух. Виховувати інтерес до української культури та традицій.

Обладнання: музичний супровід (українські народні мелодії), інвентар для ігор (мішки, обручі, мотузки, м'ячі, тощо). Карта квесту з позначеними станціями та завдання для кожної станції. Призи для переможців.

Хід заняття:

Розповідь вихователя про значення народних ігор у житті українців, особливо для дітей.

Українська народна пісня гра «Подоляночка» – діти заздалегідь підготовлені (https://www.youtube.com/watch?v=p9RY6WKDALc)

Українська народна пісня гра «Квочка»

У цю гру діти люблять грати найбільше – напровесні, коли вперше випускають квочку з курчатами надвір. Забивають в землю кілочок, прив'язують мотузок, до кілочка; по вибору хтось із дітей стає за квочку і, взявшись за кінець мотузка, під приспів:

Ходить квочка Коло кілочка,

Водить діток, Дрібних квіток.

Діти - квіти: «Квок», – ходить кружка.

Після слів: «Діти-квіти: «Квок» – усі розбігаються хто куди, а квочка, квокчучи, ловить їх та збирає докупи.

Квест-змаганння:

Поділ учасників на команди (сім'ї). Оголошення правил квесту та маршруту. Видача кожній команді карти квесту.

На кожній станції учасників зустрічає вихователь у національному костюмі, який пояснює правила гри та видає завдання.

Станція: «Мішкові перегони»: учасники стрибають у мішках на швидкість.

Станція: «Влуч у ціль»: кидання м'яча в ціль.

Станція: «Перетягування канату»: змагання між командами.

Станція: «Кіт і мишка»: вибирається «кіт» та «мишка», інші гравці стають у коло. «Кіт» намагається зловити «мишку».

Станція: «Подоляночка»: гравці водять коло, промовляючи слова пісні, та виконують відповідні рухи.

Станція: «Гуси-лебеді»: вибирається «вовк», інші гравці – «гуси». «Вовк» намагається зловити «гусей».

Станція: «Хто швидше»: біг з перешкодами.

Після проходження кожної станції команда отримує частину пазла, який знадобиться в кінці квесту щоб скласти пазл-загадку і дізнатися де заховані призи. Нагородження переможців та учасників

Мовна гра «Назви зайве слово»

Вихователь зачитує слова відповідно до народних ігор, уважно слухаючи - діти та батьки називають зайве слово**.**

– Квач, м'яч, книга, кіт.
– Коло, стрибати, цукерка, ловити.
– Миша, кіт, стілець, наздоганяти.
– Морква, «Гуси-лебеді», «Зайчик», «Кіт і миші».
– Голка, жмурки, салочки, квач.

Українська народна гра «Сірий кіт» для дітей.

У цій грі всі учасники, крім ведучого, «сірого кота», – «миші». Вони стають ланцюжком і, тримаючись один за одного, ходять по майданчику по прямій, по колу чи по будь-якій іншій кривій лінії. Першим у ланцюжку стоїть «сірий кіт». Під час руху він запитує:

– А є миші в копиці?
– Є! – відповідають «миші».
– А не бояться кота?
– Ні!
– Ой, як кіт хвостом поворушить, то всіх мишей подушить!

За цими словами «миші» кидаються врозтіч, а «сірий кіт» ловить їх. Спійманий гравець стає «сірим котом», а його попередник – «мишею».

Заняття 5 «Світ української поезії».

Мета: презентувати дітям та батькам красу та багатство української поезії, викликати інтерес до вивчення творчості українських поетів. Сприяти розвитку мовлення, пам'яті та емоційного інтелекту. Створити атмосферу родинного затишку та творчого спілкування.

Обладнання: збірки української поезії, портрети українських поетів. Матеріали для малювання (папір, олівці, фарби). Українська музика для створення атмосфери.

Хід заняття:

Діти розповідають коротенькі віршики, підготовлені заздалегідь напам’ять за бажанням.

Вихователь запитує,чи є у батьків улюблений вірш або чи пам’ятаєте ви вірші українських поетів та письменників?

«Поетична скринька»:

Вихователь пропонує батькам зачитати короткі вірші українських поетів:

Тараса Шевченка

Ой маю, маю я оченята

Ой маю, маю я оченята,
Нікого, матінко, та оглядати,
Нікого, серденько, та оглядати!
Ой маю, маю і рученята…
Нікого, матінко, та обнімати,
Нікого, серденько, та обнімати!
Ой маю, маю і ноженята,
Та ні з ким, матінко, потанцювати,
Та ні з ким, серденько, потанцювати!

Лесі Українки

Літо краснеє минуло…

Літо краснеє минуло,
Сніг лежить на полі;
Діти з хати виглядають
В вікна… шкода волі!
Діти нудяться в хатині,
Нудять, нарікають:
“І нащо зима та люта? –
Все вони питають. –
Он все поле сніг завіяв,
Хоч не йди із хати!
У замкнуті дивись вікна,
Ніде й погуляти!
Сніг з морозом поморозив
Всі на полі квіти…
Десь зима та не скінчиться!”

Нарікають діти.
Ждіте, ждіте, любі діти!
Літо знов прилине,
Прийде мила годинонька,
Як зима та згине;
І заквітне наше поле,
І зазеленіє, –
Знов його весна прекрасна
Квіточками вкриє.

Ліни Костенко

Заячий карнавал

Вітре, вітре, ти не вий!
У звіряток рік Новий.
Зорі світять на ялинці.
Дід Мороз приніс гостинці.
Прометем собі доріжки.
Потанцюємо хоч трішки!
Маски зробим з будяків.
Налякаємо вовків!

Після кожного вірша проводить коротке обговорення, запитуючи, які образи та емоції викликав вірш.

Демонструє портрети українських поетів.

Мовна гра «Додай риму»:

Вихователь зачитує початок вірша, а діти та батьки додають риму.

– Сонечко сіяє, а квітка... (розквітає).
– Кіт муркоче, а мишка... (втікає).
– Зайчик стрибає, а лисичка... (чекає).
– Дерево росте, а вітер... (дме).
– Хмара пливе, а дощик... (йде).
– Пташка співає, а дитина... (слухає).
– Книжка лежить, а учень... (читає).
– Річка тече, а човен... (пливе).
– Сніг падає, а діти... (грають).
– Ніч настає, а місяць... (сяє).
– Україна – рідний край, ти мене... (не забувай).
– Взимку сніг білий-білий, а влітку –... (колос стиглий).
– Навесні струмки дзвенять, а пташки... (пісні летять).
– Влітку сонце палить жарко, а взимку –... (морозно й парко).
– Осінь листя золотить, а вітер... (їх крутить).
– Книга – мудрості скарбниця, а знання –... (ясна зірниця).

Використання карток з зображеннями, для кращого сприйняття віршів.

Творча майстерня «Ілюструємо вірш»:

Кожна родина вибирає один з прослуханих віршів та створює ілюстрацію до нього.

Використання різних матеріалів: кольорові олівці, фарби, фломастери, пластилін-модулін.

Після закінчення роботи, кожна родина презентує свою ілюстрацію, та розповідає, що саме вони зобразили.

Додому вихователь роздає невеличкі картки з віршами, щоб батьки мали змогу їх читати вдома.

Заняття 6 «Українські зимові свята»

Мета: ввести батьків та дітей у світ українських зимових свят, збагатити словниковий запас з теми заняття, розвивати творчі здібності та уяву. Створити атмосферу родинного тепла та спілкування. Активізувати використання української мови в родинному колі.

Обладнання: ілюстрації з зображенням зимових свят (Святий Миколай, Різдво, Новий рік, Водохреще). Картки зі словами на зимову тематику. Реквізит для мовних ігор та музичний супровід: українські колядки та щедрівки. Матеріали для творчості: папір, фарби, олівці, тощо.

Хід заняття: бесіда вихователя про зимові свята: які свята знають діти та батьки, як їх святкують у родинах. Розповідь про традиції святкування зимових свят в Україні. Перегляд ілюстрацій з зображенням зимових свят.

Танок (батьки з дітьми стають у коло та виконують під пісню) *(https://www.youtube.com/watch?v=jted48jTInU)*

Мовні ігри:

«Слово-ланцюжок» Вихователь називає слово на зимову тематику (наприклад, «сніг»). Діти та батьки по черзі називають слова, пов'язані з попереднім словом (наприклад, «сніг – сніжинка – ялинка – подарунки»).

«Відгадай загадку» Вихователь загадує загадки про зимові свята та їхні атрибути.

(https://mamabook.com.ua/20-zagadok-pro-zumovi-svyata/)

Діти та батьки відгадують загадки.

«**Розіграй сценку свята**» Діти разом з батьками розігрують сценки, в яких зображують епізоди з святкування зимових свят.

Творча майстерня: Виготовлення різдвяної зірки.

Пісня «Зірка Різдвяна» виконують діти разом з дітьми

(https://www.youtube.com/watch?v=sih6Es9Gfgs)

Заняття 7 «Українські колядки та щедрівки»

Мета: представити дітям та батькам українські традиції святкування Різдва та Нового року, поповнити словниковий запас з теми заняття. Виховувати повагу до традицій свого народу. Створити святкову атмосферу та сприяти спільному проведенню часу батьків та дітей.

Обладнання: різдвяна зірка, вертеп, ілюстрації 12 страв. Музичні інструменти (бубен, сопілка, трикутник). Аудіозаписи українських колядок та щедрівок та прикрашена ялинка.

Хід заняття:

Вихователь розповідає про традиції святкування Різдва та Нового року в Україні.

Діти розповідають вірші про зиму та Різдво. (підготовлені заздалегідь)

Виконується пісня «Добрий вечір тобі, пане господарю». (https://www.youtube.com/watch?v=scnpYRKoM84)

Показ вертепу: діти розігрують сценку народження Ісуса Христа.

Виконання колядок: діти разом з батьками співають колядки

– «Нова радість стала» *(https://www.youtube.com/watch?v=C-8PDjg9kjg)*

– «Бог ся рождає» *(https://www.youtube.com/watch?v=C-8PDjg9kjg)*

Рухлива гра «Знайди зірку»: діти шукають заховану зірку.

Розповідь вихователя про історію щедрування.

Діти виконують щедрівки.

Мовна гра «Відгадай колядку/щедрівку за описом»

Вихователь описує зміст колядки або щедрівки, не називаючи її, а діти та батьки повинні відгадати, про яку пісню йдеться.

Наприклад: Вихователь: «У цій пісні бажають господарям багатого врожаю та щастя в новому році». («Щедрівка»)

«Знайди зайве слово»

Вихователь називає ряд слів, серед яких є зайве, не пов'язане з колядками та щедрівками. Діти повинні назвати зайве слово.

Наприклад: ряд слів: «зірка, кутя, м'яч, коляда». Зайве слово: «м'яч».

Батькам в подарунок на згадку збірку «Колядки, щедрівки» *https://mala.storinka.org/українські-народні-колядки-та-щедрівки-дівчачі-та-хлопчачі-колядки-віншівки-засіваночки.html*

Заняття 8 «Родинні традиції українців»

Мета: представити дітям та батькам різноманіття родинних традицій українців. Збагатити словниковий запас української мови, пов'язаний з темою. Розвивати творчі здібності та уяву. Створити атмосферу родинного тепла та спілкування.

Обладнання: ілюстрації з зображенням українських родинних традицій (святкування, вишивання, приготування страв тощо). Картки зі словами на тему «Родина», «Традиції». Реквізит для мовних ігор. Музичний супровід: українські народні пісні. Матеріали для творчості: папір, фарби, олівці, нитки, тощо.

Хід заняття:.

Бесіда вихователя про те, що таке родина і традиції. Розповідь про важливість збереження родинних традицій. Перегляд ілюстрацій з зображенням українських родинних традицій.

Запропонувати заспівати пісню батькам та дітям «Родина» *(https://www.youtube.com/watch?v=7WHjSpuRupo)*

Мовні ігри:

«Родинне дерево»: діти та батьки називають членів родини українською мовою (можна намалювати родинне дерево та підписати імена)

«Родинний сторітелінг» (використання проєктору та екрану): на екрані відображаються зображення, пов'язані з родинними традиціями (наприклад, святковий стіл, вишиванки, родинне дерево). Батьки по черзі обирають зображення та розповідають історію, пов'язану з ним.Історії можуть бути вигаданими або реальними.

«Опиши традицію»: Діти та батьки по черзі описують одну з українських родинних традицій, не називаючи її. Інші учасники відгадують, про яку традицію йдеться.

«**Назви зайве слово**» Вихователь називає ряд слів, серед яких є зайве, не пов'язане з родинними традиціями.

– Вишиванка, паска, автомобіль, коляда. (Зайве слово: автомобіль)
– Родина, вечеря, телевізор, обійми. (Зайве слово: телевізор)
– Пісня, борщ, комп'ютер, вишивка. (Зайве слово: комп'ютер)
– Свято, подарунки, телефон, гості. (Зайве слово: телефон)
– Рушник, пікнік, книжка, випічка. (Зайве слово: книжка)
– Сім'я, вистава, розмова, оберіг. (Зайве слово: вистава)
– Фотоальбом, прогулянка, планшет, традиції. (Зайве слово: планшет)
– Весілля, хрестини, екскурсія, день народження. (Зайве слово: екскурсія)
– Дідусь, бабуся, зошит, онуки. (Зайве слово: зошит)
– Вертеп, ялинка, лижі, кутя. (Зайве слово: лижі)

Діти повинні назвати зайве слово.

Творча майстерня: Малювання родинного портрета.

Танок дітей та батьків під пісню «Одна калина за вікном» *(https://www.youtube.com/watch?v=0_EVd9PCfuA)*

Заняття 9 «Українська вишиванка – наш оберіг»

Мета:представити дітям та батькам історію української вишиванки та її символічним значенням. Розвивати у дітей інтерес до української культури та традицій. Виховувати повагу до національного одягу та його значення. Сприяти творчому розвитку дітей та батьків та поповнити словниковий запас з теми заняття. Створити святкову атмосферу та сприяти спільному проведенню часу батьків та дітей.

Обладнання: українські вишиванки для дітей та дорослих. Зразки вишиванок з різних регіонів України. Матеріали для творчої роботи лего-цеглинки дупло. Музичний супровід з українськими народними мелодіями.

Хід заняття:

Вихователь розповідає про історію української вишиванки, символічне значення вишиванки як оберегу.

Демонстрація зразків вишиванок з різних регіонів України.

Батьки зачитують вірші про вишиванку. (https://osvitanova.com.ua/posts/3842-22-virshi-pro-vyshyvanku-dlia-ditei-i-doroslykh)

Майстер-клас «Вишиваночку вишиваю»: Діти разом з батьками створюють за допомогою цеглинок лего-дупло візерунок на папері А-1 у силуеті вишиванки.

Мовні ігри:

1. «Опиши вишиванку»: Діти та батьки по черзі описують вишиванку, використовуючи українські слова.

Можна використовувати картки з назвами орнаментів та символів.

2. «Знайди пару»: Вихователь дає картки з назвами орнаментів та їхніми зображеннями. Діти та батьки знаходять пари.

«Чистомовка» Батькам пропонується разом з дітьми прочитати чистомовку та імпровізувати її.

Му-му-му – голку й нитку я візьму
Лю-лю-лю – полотно я розстелю.
Ти-ти-ти – та й почну я вишивати
Хрестик з хрестиком зшивати
Ка-ка-ка – вийде в мене вишиванка
На-на-на – і сорочка, і хустина
Буде вишита вся одежина.

3. **Назви зайве слово**»

Вихователь називає ряд слів, серед яких є зайве, не пов'язане з вишиванкою.

Групи слів:

1. Сорочка, орнамент, автомобіль, нитки. (Зайве слово: автомобіль)
2. Символ, візерунок, вишиванка, ялинка. (Зайве слово: ялинка)
3. Рушник, полотно, вишивка, комп'ютер. (Зайве слово: комп'ютер)
4. Нитки, голка, вишивання, книжка. (Зайве слово: книжка)
5. Сорочка, вінок, вишивка, барви. (Зайве слово: вінок)
6. Орнамент, сонце, дерево, телефон. (Зайве слово: телефон)
7. Вишиванка, квіти, ягоди, планшет. (Зайве слово: планшет)
8. Символи, оберіг, вишиття, екскурсія. (Зайве слово: екскурсія)

9. Сорочка, рукав, зошит, комір. (Зайве слово: зошит)
10. Вертеп, вишивка, нитка, голка. (Зайве слово: вертеп)

Конкурс «Краща вишиванка»: діти демонструють свої вишиванки та розповідають про їхнє значення.

Вибір переможців за допомогою голосування.

Танок разом з батьками під пісню «Вишиваночка» *(https://www.youtube.com/watch?v=0CllGHLLziM)*

Заняття 10 «Українська кухня»

Мета: представити дітям та батькам традиції українських страв. Викликати інтерес до української культури та традицій та поповнити словниковий запас з теми заняття. Сприяти розвитку смакових відчуттів та естетичного виховання. Створити атмосферу родинного затишку.

Обладнання: презентація, картки із зображеннями страв, українська музика для створення атмосфери

Хід заняття :

Гумореска «Так точно!»
зачитує вихователь:

Генерал зайшов на кухню:
Як, мовляв, там справи?
Які, мовляв, для солдатів
Готуються страви?
Взяв великий ополоник,
Витертий до блиску,
Черпнув чогось із виварки
У залізну миску
І тьопати заходився
З окрайчиком хліба.
— Звідки в супі, — запитує, —
Нечищена риба?
Чом тут хвіст від оселедця
І лушпиння плава?
Це не їжа, а помиї,
Бурда, а не страва!
Кухар злякано поправив
Комірець на шиї
І сказав йому: — Так точно!
Ви їсте помиї...

Вихователь пропонує кожній родині назвати свою улюблену українську страву.

Коротка розповідь про історію української кухні, її особливості та традиції.

Презентація з традиційними українськими стравами (борщ, вареники, галушки, узвар). *(https://vseosvita.ua/library/prezentacia-ukrainski-tradicijni-stravi-225045.html)*

Загадки про українські народні страви *(https://dovidka.biz.ua/zagadki-pro-ukrayinski-stravi/)*

Батьки разом з дітьми відгадують**.**

Мовні ігри

1. «Смачні чистомовки»:

Ами-ами-ами
Борщ не можна без сметани
Ці-ці-ці

Смачні з нею голубці

Ки-ки-ки

Як без сметани-сирники?

2. «Прислів'я» – вихователь читає першу фразу прислів'я, приказки, батьки додумують вголос …

Водою ситий **не будеш**

Скоро їсть, скоро **й робить.**

Не вчи вченого їсти **хліба печеного**.

Повар від запаху **ситий.**

Солодка їда (їжа) **– животу біда.**

3.«Склади рецепт». Батьки по черзі складають рецепт української народної страви, називаючи інгредієнти та описуючи процес приготування.

Наприклад:

Учасник 1: «Щоб приготувати вареники з картоплею, нам знадобиться борошно, вода, картопля, цибуля...»

Учасник 2: «...спочатку потрібно замісити тісто...»

Домашнє завдання: надіслати фото приготованої разом з дітьми вдома української страви.

Можна роздати невеличкі рецепти страв, щоб родини мали змогу їх приготувати вдома.

Заняття 11 «Весняні українські традиції»

Мета: представити дітям та батькам українські весняні традиції. Збагатити словниковий запас української мови з теми заняття. Розвивати творчі здібності та уяву. Створити атмосферу родинного тепла та спілкування.

Обладнання: ілюстрації з весняними пейзажами, квітами, птахами. Записи українських веснянок. Солоне тісто для «жайворонків». Писанки, крашанки, вербові гілочки.

Хід заняття:

Бесіда вихователя про весну: які зміни відбуваються в природі, які свята відзначають навесні. Презентація *(https://gdz4you.com/prezentaciyi/istoriya-ukrayiny/vesnyani-svyata-na-ukrayini-1229/)*

Вірші - батьки читають про весну:

Надійшла весна

Надійшла весна прекрасна,
многоцвітна, тепла, ясна,
наче дівчина в вінку.
Зацвіли луги, діброви,
повно гомону, розмови
і пісень в чагарнику.

Іван Франко

Веснянка

Ішла весна-красна
у синій хустинці.
Несла весна-красна
у скриньці гостинці.
Ягнятам – травицю,
гусятам – водицю,
каченятам – ряску,
а малятам – казку.

Тамара Коломієць

Встала весна

Встала весна, чорну землю
Сонну розбудила,
Уквітчала її рястом,
Барвінком укрила;
І на полі жайворонок,
Соловейко в гаї
Землю, убрану весною,
Вранці зустрічає.

Тарас Шевченко

Чекання

Навесні, коли бузок
Хоче зацвітати,
Виглядає ластівок

Наша біла хата.
Ми подвір'я підмели,
Висіяли квіти,
А весні допомогли
Яблуні білити.
І розчистили струмок,
Що тече з діброви...
До прильоту ластівок
Все у нас готово.

Анатолій Качан

Весняний дощ

Дощик теплий, дощик синій
Цілий день співав в долині.
І під цей весняний спів
У долині луг зацвів.
В лузі повно квіточок
І маленьких діточок.

Михайло Стельмах

Весняні квіти

Весна-чарівниця, неначе цариця,
наказ свій послала, щоб краса встала,
і проліски, і травка, й зелена муравка,
і кульбаба рясна, і фіалочка ясна –
всі квіти весняні, веселі, кохані,
з-під листя виходять, голівки підводять
од сну зимового до сонця ясного!

Мовна гра «Назви зайве слово»

Групи слів:

1. Жайворонки, писанка, комп'ютер, веснянка. (Зайве слово: комп'ютер)
2. Верба, крашанка, лижі, гаївка. (Зайве слово: лижі)
3. Благовіщення, паска, телевізор, поливаний понеділок. (Зайве слово: телевізор)
4. Сорока святих, вінок, телефон, весна. (Зайве слово: телефон)
5. Великдень, кошик, книжка, обряд. (Зайве слово: книжка)
6. Гаївка, рушник, квіти, екскурсія. (Зайве слово: екскурсія)
7. Писанка, фарби, зошит, крашанка. (Зайве слово: зошит)
8. Весна, жайворонок, вертеп, паска. (Зайве слово: вертеп)
9. Кошик, паска, яйця, велосипед. (Зайве слово: велосипед)
10. Верба, бруньки, квіти, планшет. (Зайве слово: планшет)

Українська народна гра: «Вербова дощечка».

Пісня-веснянка – *(https://www.youtube.com/watch?v=DFUM9B2PkaU)*

Творча майстерня: «Ліплення жайворонка»

Заняття 12 «Професії українців»

Мета: представити дітям та батькам народні українські професії. Розширити словниковий запас з теми заняття. Показати зв'язок між минулим і сучасним. Розвивати творчі здібності та уяву та створити атмосферу родинного тепла та спілкування.

Матеріали: ілюстрації з зображенням народних професій (гончар, коваль, ткаля, вишивальниця, хлібороб тощо). Предмети, пов'язані з народними професіями (глиняний посуд, ковальські інструменти, вишиті рушники, колоски пшениці). Матеріали для творчості: глина, фарби, нитки, тканини, папір, олівці. Музичний супровід: українські народні пісні. Презентація з зображеннями сучасних професій.

Хід заняття:

Вихователь розпочинає бесіду про професії: які професії знають діти, ким працюють батьки.

Презентація «Народні українські професії».
(https://www.youtube.com/watch?v=wECjjgfzp-Y)

Розповідь про те, що колись професії були зовсім іншими..

Інтерактивна гра «Відгадай професію»: батькам пропонуються картки із професією, вони зачитують – присутні відгадують.

Описи:

1. «Ця людина працює з глиною, робить з неї посуд та інші вироби. Її роботи можна побачити в музеях та на ярмарках.» (Гончар)
2. «Ця людина працює з металом, виготовляє інструменти, зброю та інші металеві вироби. Її робота вимагає сили та вміння.» (Коваль)
3. «Ця людина працює з тканиною, створює одяг, рушники та інші текстильні вироби. Її роботи прикрашають вишивкою та візерунками.» (Ткаля)
4. «Ця людина вишиває одяг, рушники та інші речі. Її роботи відображають українські традиції та символіку.» (Вишивальниця)
5. «Ця людина працює на землі, вирощує хліб, овочі та інші сільськогосподарські культури. Її праця годує людей.» (Хлібороб)
6. «Ця людина лікує людей, допомагає їм одужати. Її робота вимагає знань та відповідальності.» (Лікар)
7. «Ця людина навчає дітей, передає їм знання та вміння. Її робота вимагає терпіння та любові до дітей." (Вчитель)
8. «Ця людина готує їжу, створює смачні страви. Її робота вимагає кулінарних навичок та фантазії.» (Кухар)
9. «Ця людина будує будинки, мости та інші споруди. Її робота вимагає знань та вміння працювати з різними матеріалами.» (Будівельник)
10. «Ця людина гасить пожежі, рятує людей та майно. Її робота вимагає сміливості та швидкої реакції» (Пожежник)

Інтерактивна гра «Розіграй сценку»: діти розігрують сценки, зображуючи різні професії.

Перегляд презентації «Сучасні професії»:
(https://vseosvita.ua/library/prezentacia-u-sviti-sucasnih-profesij-109805.html)

Бесіда про те, як змінилися професії з часом.

Мовна гра «Професії в чистомовках».

(https://www.youtube.com/watch?v=EfjipFYH-yI) Батьки читають-діти повторюють.

Творча майстерня: робота з глиною: діти разом з батьками ліплять глиняний посуд.

Заняття 13 «Українські писанки» (квест-розпис українських писанок).

Мета: представити дітям та батькам традиції розпису писанок та збагатити словниковий запас з теми заняття. Розвивати творчі здібності та уяву.Створити атмосферу родинного тепла та спілкування.

Обладнання: писанки (варені яйця), фарби для яєць (природні та штучні), писачки, віск. Серветки, пензлики, підставки для яєць. Ілюстрації з українськими писанками та їхніми візерунками. Картки із завданнями квесту. Музичний супровід: українські народні пісні.

Хід заняття:

Пісня «Писанка» *(https://www.youtube.com/watch?v=QxUXCEOonwQ)* – запропонувати батькам та дітям заспівати разом.

Рухлива гра «Великоднє яйце» під пісню *(https://www.youtube.com/watch?v=EiIcfspBzfQ)*

Розповідь вихователя про традицію розпису писанок в Україні. Показ ілюстрацій з українськими писанками та їхніми візерунками. Поділ на команди (батьки та діти). Пояснення правил квесту.

Квест: (команди – сім'ї, отримують картки із завданнями)

Мовні завдання:

1. Відгадати загадку

Барвисте яйце
По столу котилось.
З ковбасою подружилось,
Біля хрону покрутилось
І в храмі освятилось. (Писанка)

2. «Як Українською буде назва кольору яким ви будете розмальовувати писанки?»

3. Знайти в приміщенні предмет, пов'язаний з писанками (наприклад, віск, писачок).

4. Скласти пазл із зображенням писанки.

5. Виконати творче завдання: намалювати ескіз писанки. Розучити невелику веснянку.

6. «Склади слово з літер» вихователь дає картки з переплутаними літерами, з яких потрібно скласти слова, пов'язані з писанками (наприклад, «ПИСАНКА», «КРАШАНКА», «ФАРБИ», «ВІСК»).

Приклад: Картки: «АКИНСПА», «АРКШАКНА», «ИФРАБ», «КІВС».

7. «Склади риму» вихователь називає слово, пов'язане з писанками, а діти та батьки повинні знайти до нього риму.

Приклад: Вихователь: «Писанка...»Дитина: «...намистинка...»Вихователь: «...віск...»Батько: «...ліс...»

8. «Опиши писанку» вихователь показує писанку, а діти та батьки по черзі описують її, використовуючи українські слова (колір, візерунок, символи).

9. Які сучасні техніки прикрашання яєць ви знаєте?

10. Як гарна традиція існує з писанками та крашанками під час святкового столу на Великдень?

Після виконання кожного завдання команда отримує наступну картку.

Остання картка приводить команду до місця, де знаходяться писанки та матеріали для їх розпису.

Майстер-клас з розпису писанок (показ основних технік). Самостійний розпис писанок батьками та дітьми.

Заняття 14 «Українські народні пісні»

Мета: розкрити важливість та цінність української пісні для дітей та батьків Викликати інтерес до вивчення українського фольклору та музичної культури, поповнення словникового запасу з теми заняття. Сприяти розвитку музичного слуху, ритму та емоційного інтелекту. Створити атмосферу родинного затишку та спільного співу.

Хід заняття:

Привітання – загадка про пісню.

Без слів лунає, серце звеселяє,
В душі співає, настрій підіймає.
І в радості, й в журбі вона з тобою,
Що це таке, вгадай, друже, зі мною?

Вихователь розповідає історію української пісні, її жанри та особливості (колискові, календарно-обрядові, ліричні, жартівливі).
(https://vseosvita.ua/library/prezentacia-ukrainska-narodna-pisna-459759.html)

Демонстрація ілюстрацій та відеороликів з прикладами різних жанрів пісень.

«Музична вікторина»:

Вихователь відтворює короткі фрагменти відомих українських пісень.

(https://vseosvita.ua/library/muzychna-hra-viktoryna-vhadai-pisniu-pravda-chy-brekhnia-vhadai-muzychnyi-instrument-811233.html) Діти та батьки відгадують назву пісні та виконавця.

Мовна гра «Склади риму». Вихователь називає слова до теми українських пісень, батьки з дітьми придумують риму. «Дівчина...» - «...калина...», «Козак...» - «...шлях...», «Річка...» - «...свічка...» «Садок...» - «...вінок...», «Поле...» - «...доля...», «Хлопці...» - «...голубці...», «Мати...» - «...співати...», «Нічка...» - «...свічка...».

«Співаємо разом» Виконання відомих українських народних пісень (наприклад, «В саду гуляла» *(https://www.youtube.com/watch?v=GELFLqdqPYk)*

«Два півники», *(https://www.youtube.com/watch?v=9D9j8SffFLI)*

Можна запропонувати батькам та дітям виконати пісню дуетом або тріо.

Пісня-танок батьки з дітьми танцюють разом *(https://www.youtube.com/watch?v=kIFU7svXKXw)*

Заняття 15 «Подорож Україною»

Мета: представити дітям та батькам різноманітність та красу України та збагатити словниковий запас української мови, пов'язаний з темою. Розвивати творчі здібності та уяву. Створити атмосферу родинного тепла та спілкування.

Обладнання: велика карта України, міні-карта України на кожну сім'я , проєктор, екран, картки з зображеннями визначних місць України для мовної гри, матеріали для творчої майстерні (папір, картон, клей, фарби).

Українська музика для створення атмосфери.

Хід заняття:

Вихователь вітає з останнім заняттям та пропонує кожній родині назвати місто або регіон України, який вони хотіли б відвідати.

Демонстрація великої карти України. Розповідь про географічне розташування України, її кордони, річки, гори.

Інтерактивна гра «Знайди місто»: батьки разом з дітьми шукають на карті міста, названі вихователем.(у кожного своя міні-карта України)

Мовна гра «Міста-топоніми». Батьки відгадують загадки про міста України.

Гори статні в хмарах мріють,
Кожен мусить їх впізнати.
Полонинами видніють –
Називаються …….
(Карпати)

Яка річка смачна та біла?
(Молочна)

Що потрібне для всіх нас.
Східним «Руром» називали
Окупований наш ……
(Донбас)

По Європі протікає,
В Чорне море ріка впадає
По кордону її маєм –
Річку, цю зовуть ……
(Дунаєм)

Славутич « реве та стогне».
Так писав Т. Шевченко про…..
(Дніпро)

На човні там плив
Хоробрий витязь.
Ой, глибоке ж озеро….
(Світязь)

Ой, високо ж ми піднялись.
Рододендрони там цвітуть,
Неначе хто розсипав перли.

Дніпро прикрашає,
У нього впадає.
Неначе весна
Річка - …..
(Десна)

Яке місто в Україні «сумує»?
(Суми)

А який «хлопчик-гора» має гарне ім'я і в Криму він найвищий?
(Роман-Кош)

На Харківщині є смачне, солодке місто.
Додамо його до тіста.
(Ізюм)

Біля румунського кордону
Великий острів там єдиний.
І зветься він….
(Зміїний)

Місто й річка Уж, але область зветься….
(Закарпатська)

А це місто збудував
Славний князь Данило
Сина Лева він сюди привів

Найвища ця гора…..
(Говерла)
Хлюпочуть морські плеса,
Влітку манить курортне місто-порт…..
(Одеса)

І назвав це місто…….
(Львів)

Віртуальна подорож регіонами України:

Перегляд коротких відеороликів або слайд-шоу про різні регіони України (Карпати, Чорне море, Київ, Львів, Харків тощо). *(https://discover.ua/virtual-tours)*

Мовна гра «Український словничок», де батьки та діти називають слова, пов'язані з різними регіонами України, використовуючи картки з зображеннями визначних місць:

Картка «Карпати»: Гори (гора, полонина, смерека, вершина).Традиції (трембіта, гуцулка, колиба, ватра). Міста (Яремче, Буковель, Ворохта, Рахів). Визначні місця: (озеро Синевир, гора Говерла, водоспад Шипіт).

Картка «Південь»: Море (Чорне море, хвилі, пляж, берег). Міста (Одеса, Миколаїв, Херсон, Рені). Визначні місця: (Рожеве озеро, Нова Каховка, Шато Трубецького, Асканія-Нова, Актовський каньйон, Херсонський Гранд-Каньйон. Фрукти (виноград, персики, інжир, кавуни, помідори).

Картка «Полісся»: Ліси (сосна, береза, болото, журавлина). Традиції (вишивка, ткацтво, кошики, вироби з лози). Міста (Житомир, Чернігів, Рівне, Луцьк). Визначні місця: (Шацькі озера, Тунель кохання, Ольжин град).

Картка «Слобожанщина»: Поля (пшениця, соняшник, степ, родючість). Традиції (ярмарки, пісні, танці, вишивка). Міста (Харків, Суми, Полтава, Ізюм). Визначні місця: (Святогірська лавра, Опішня, Сорочинський ярмарок).

Картка «Поділля»: Річки (Дністер, Південний Буг, каньйон, водоспад). Міста (Вінниця, Хмельницький, Тернопіль, Кам'янець-Подільський). Визначні місця: (Кам'янець-Подільська фортеця, Меджибізька фортеця, Бакота). Традиції (кераміка, вишивка, пісні, танці).

Картка «Придніпров'я»: Річка Дніпро (острів Хортиця, пороги, козаки, чайки). Міста (Київ, Дніпро, Запоріжжя, Черкаси). Визначні місця: (Києво-Печерська лавра, Софія Київська, Хортиця). Традиції: (козацтво, пісні, думи, ремесла)..

Творча майстерня «Створюємо сувенір»:

Виготовлення сувенірів, що символізують різні регіони України (наприклад, магніти з видами міст, аплікації з українськими орнаментами). Використання різних матеріалів: кольоровий папір, картон, клей, фарби.

Заняття 16 Підсумковий захід: «Українська родина: від минулого до майбутнього»

Мета: підвести підсумки проєкту «Сімейна РозМОВА». Закріпити знання дітей та батьків про українські родинні традиції, звичаї, символи. Створити атмосферу родинного тепла та спілкування. Заохотити до використання української мови в родинному колі.

Обладнання: у святковій залі організувати затишні куточки з виставками дитячих робіт, фотографій з проєкту, родинних дерев, українські народні пісні, дитячі пісні, мелодійну інструментальну музику.

Хід заходу:

Урочисте відкриття:

Виконання Гімну України. Слово – директора ЗДО з підбиттям підсумків проєкту.

Виступи дітей: декламування віршів, виконання пісень, танцювальні номери.

Театралізовані сценки за мотивами українських казок або народних традицій.

Виступи батьків: виконання пісень, читання віршів, гумористичні сценки.

Інтерактивні завдання для батьків та дітей:

Вікторина «Знавці української мови»: запитання про українські слова, фразеологізми, прислів'я.

Мовна гра «Хто правильно закінчить прислів'я»

Не знаєш броду –… (не лізь у воду).

Диму без вогню… (не буває).

Не той друг, хто медом маже, а той… (хто правду каже).

Кожна жаба своє… (болото хвалить).

З малої іскри… (великий вогонь буває).

Значення фразеологізму:

Бити байдики – бути без діла, весело проводити час.

Вити вовком – бути у стані великого розпачу.

До сьомого поту – дуже виснажливо, понад силу; тяжко.

За тридев'ять земель – дуже далеко.

Купа на купі – у великій кількості.

На рівному місці – без якихось видимих причин, безпідставно.

Рвати горло – дуже кричати, галасувати.

Флешмоб усіх учасників проєкту

Пісня – *(https://www.youtube.com/watch?v=Z769hzuviGc)*

Благодійний ярмарок на підтримку ЗСУ:

Організуйте благодійний ярмарок, де будуть продаватися дитячі вироби та українські сувеніри.

Додаток В

Анкета для батьків «Українська мова в житті моєї дитини»

Шановні батьки!

Просимо вас відповісти на запитання цієї анкети, щоб допомогти нам краще зрозуміти, як ваша дитина взаємодіє з українською мовою. Ваші відповіді допоможуть нам розробити ефективні методи підтримки та розвитку мовлення дітей.

Інструкція: оберіть один варіант відповіді на кожне запитання та поставте відповідну позначку.

№	Питання	Постійно	Часто	Іноді	Рідко	Ніколи
1.	Як часто ваша дитина чує українську мову вдома?					
2.	Як часто ви спілкуєтеся з дитиною українською мовою?					
3.	Чи читаєте ви дитині книжки українською мовою?					
4.	Чи дивиться ваша дитина мультфільми або передачі українською мовою?					
5.	Чи співає ваша дитина українські пісні?					
6.	Чи цікавиться ваша дитина українськими народними традиціями та звичаями?					
7.	Чи відвідує ваша дитина гуртки або заняття, де вивчають українську мову або культуру?					
8.	Які українські слова або фрази найчастіше використовує ваша дитина? (напишіть)					
9.	Чи вважаєте ви важливим, щоб ваша дитина добре володіла українською мовою?					
10.	Чи бажаєте ви долучитися до освітнього проєкту Сімейна «РозМОВА» з поширення української мови в повсякденному житті?					

Критерії оцінювання з метою визначення рівня зацікавленості батьків (для педагогів):

Кожна відповідь оцінюється в балах (наприклад, від 0 до 4).

Відповіді "постійно" або "щодня" оцінюються найвищим балом, а відповіді "ніколи" – найнижчим.

Відповіді на відкриті запитання (8 та 10) оцінюються якісно, з урахуванням змісту та повноти відповіді.

Інтерпретація результатів: сума балів дозволить визначити рівень зацікавленості дитини українською мовою (високий, середній, низький).

Додаток Г

Корисний словничок для дошкільнят

А

А́вгуст – се́рпень
А́дрес – адре́са – на чию́сь адре́су
Актри́са – акто́рка
Алфави́т – алфаві́т – а́збука, абе́тка
Апре́ль – квітень
Апрельский – кві́тневий
Арбуз – кавун

Б

Ба́бушка – бабу́ся, бабу́ня – бабу́сечка
Балова́ть – пестити – ба́лувати
Балова́ться – пустува́ти, дурі́ти, забавля́тися
Баю́кать – колиса́ти, колиха́ти, лю́ляти
Безобра́зничать – бешкетува́ти, чини́ти неподо́бства

В

Ва́жный – важли́вий, пова́жний
Вве́рх – уго́ру, догори́
Ве́к – столі́ття, сторі́ччя
Весно́й – навесні́, весно́ю, по весні́
Взро́слый – доро́слий
Вку́сний – смачни́й
Волше́бный – чарівни́й
Воспита́тель – вихова́тель
Вре́д – шко́да
Вы́держка – ви́тримка
Вы́полнить – ви́конати, здійсни́ти
Выду́мывать – вига́дувати
Вы́зов – ви́клик
Выразительный – вира́зний
Вычита́ть – відніма́ти
Вью́га – завірю́ха, ві́хола, хуртови́на, снігови́ця, заві́я, хурде́лиця, хурте́ча, мете́лиця.
Вяза́ть – плести́

Г

Горди́ться – (ким-чим) – пиша́тися
Го́род – мі́сто
Голубо́й – блаки́тний
Госуда́рство – держа́ва
Гро́мкий – голосни́й, гучни́й
Гру́стный – сумни́й,смутни́й
Гря́зный – брудни́й

Д

Де́вочка – ді́вчинка, дівча́тко
Де́йствие – ді́я, ді́яння
Де́тский – дитя́чий
Дру́жеский – дру́жній, при́ятельський

Е

Еда́ – ї́жа, страва, харчі́
Едва́ – ле́две, ледь
Едини́ца – одини́ця
Еди́нственный – єди́ний
Ежо́нок – їжаченя́
Ель – яли́на, смере́ка
Е́сли – коли́

Ё

Ёж – їжа́к
Ёлка – яли́нка
Ёрш – йо́рж

Ж

Жа́жда – спра́га, жага́
Жа́лоба – ска́рга
Жела́ние – бажа́ння, жада́ння
Жёлтый – жо́втий
Живо́тное – твари́на
Жизнь – життя
Жи́тель – ме́шканець
Жура́вль – жураве́ль

З

Забо́та – турбо́та
Зави́довать – за́здрити
За́втракать – сні́дати
Замазу́ля – замазу́ра
Зарисова́ть – замалюва́ти

И

Извини́ть (кого-чого) – ви́бачати, проба́чати
Изображе́ние – зобра́ження
Изуча́ть – вивча́ти
Интересова́ться – ціка́витися

К

Како́й – яки́й
Кали́тка – хві́ртка
Камы́ш – очере́т
Каранда́ш – оліве́ць, олівця́
Карто́фель – карто́пля
Каче́ли – го́йдалка
Клубника – полуни́ця, полуни́ці, полуни́ць
Ко́жа – шкі́ра

М

Малы́ш – малю́к, маля́
Ма́льчик – хло́пчик
Медвежо́нок – ведмежа́тко
Мечта́ть – мрі́яти
Моро́женое – моро́зиво
Мрачный – похмурий
Мурлыкать – муркотати
Мысль – думка
Мя́гкий – м'яки́й

Иссле́довать – дослі́джувати

Л

Ладо́нь – доло́ня, доло́нька
Ла́ндыш – конва́лія
Ла́сковый – ласка́вий
Лицо́ – обли́ччя
Любова́ться (ким-чим)– милува́тися

Н

Наказа́ние – ка́ра, пока́рання
Напи́ток – напі́й
Напра́во – право́руч
Нарисова́ть – намалюва́ти
Насеко́мое – кома́ха
Не́жный – ні́жний
Непослу́шный – неслухня́ний
Но́готь – ні́готь
Но́чь – ні́ч
Ноя́брь – листопа́д
Ну́жно – тре́ба
Ныря́ть – пірна́ти

О

О́ба – оби́два
Обезья́на – ма́впа
Обижа́ть – кри́вдити
Огоне́к – во́гник
Огорча́ть – засму́чувати
Окно́ – вікно́
Октя́брь – жо́втень
Оте́ц – ба́тько, та́то
Охо́та – полюва́ння
Очки́ – окуля́ри

П

Пала́тка – наме́т
Па́чкать – бруднити
Пове́ц – співа́к
Перепуга́ть – переляка́ти
Перча́тка – рукави́ця
Пёс – пе́с, соба́ка
Письмо́ – лист
Плато́к – ху́стка
По́вар – ку́хар
Пода́рок – подару́нок
Полоте́нце – рушни́к
По́льза – ко́ристь
Поля́на – галя́вина
Посло́вица – прислі́в'я
Пото́м – по́тім
Пра́здник – свя́то
Проезжа́ть – проїзди́ти
Пти́ца – пта́х
Пу́сто – поро́жньо
Пусты́ня – пусте́ля
Путеше́ствовать – подорожува́ти
Пу́ть – шля́х
Пчела́ – бджола́
Пы́ль – пи́л

Р

Рабо́та – робо́та
Ра́дуга – ра́йдуга, весе́лка
Расчёска – гребіне́ць
Расска́з – ро́зповідь
Ребя́та – ді́ти

С

Са́дик – дитя́чий садо́к
Са́хар – цу́кор
Сентя́брь – ве́ресень
Ска́зка – ка́зка
Смотре́ть – диви́тися

Ро́дина – Батьківщи́на
Роди́тели – батьки́
Ро́за – троя́нда

Т

Та́йна – таємни́ця
Тётя – ті́тка
Толка́ть – штовха́ти
То́чка – кра́пка
Ту́ча – хма́ра
Тру́д – пра́ця

Ф

Фами́лия – прі́звище
Фасо́ль – квасо́ля
Февра́ль – лю́тий
Фла́г – пра́пор
Флажо́к – прапоре́ць
Фона́рь – ліхта́р
Фонтан – фонтан, водограй
Форточка – кварти́рка, хві́ртка
Фы́ркать – пи́рхати

Сове́т – пора́да
Сти́х – ві́рш

У

Убаю́кивать – заколи́сувати
Убега́ть – тіка́ти
Угоще́ние – частува́ння
Удивле́ние – по́див
Удо́бно – зру́чно
Уезжа́ть – ї́хати
Ули́тка – ра́влик
У́лица – ву́лиця
Улыба́ться – усміха́тися
Ум – ро́зум
У́мный – розу́мний

Х

Хвата́ть – хапа́ти
Хво́ст – хві́ст
Хле́б – хлі́б
Хло́пья – пластівці́
Хозя́ин – госпо́дар
Хоро́ший – до́брий, га́рний
Храни́тель – охоро́нець

Ц

Ца́пля – ча́пля
Цвет – ко́лір
Цвето́к – кві́тка
Цыплёнок – курча́
Цы́почки – навшпи́ньки

Ч

Час – годи́на
Часы́ – годи́нник
Челове́к – люди́на
Чемодан – валіза
Чу́вство – почуття́

Ш

Шаг – крок
Шага́ть – крокува́ти
Шали́ть – пустува́ти
Ша́рик – ку́лька
Шёлк – шовк
Шля́па – капелю́х
Шути́ть – жартува́ти

Щ

Щего́л – щи́голь
Щека́ – щока́
Щено́к – щеня
Щелкунчик – лускунчик
Щенок – щеня́
Щётка – щі́тка

Э

Электри́чество – еле́ктрика
Энерги́чный – енерґі́йний
Эта́ж – по́верх
Э́то – це
Э́тот – цей

Ю

Юбиле́й – ювіле́й
Ю́бка – спідни́ця
Юг – пі́вдень
Ю́жный – Півде́нний

Я

Я́блоко – я́блуко
Яви́ться – з'яви́тися
Язы́к – язи́к, мо́ва
Я́кобы – ні́би, ні́бито, нена́че
Янва́рь – сі́чень
Ярость – лють, лютість
Я́ркий – яскра́вий

Додаток Ґ

Вірші

«Кущики та дерева»

В лісі дерева високі,
Тягнуться до хмар далеко.
А під ними, на землі,
Кущики ростуть малі.
Ось береза білокора,
А ось дуб – міцний, як гора.
Тут калина червоніє,
А шипшина – щедріє.
Кущики – маленькі друзі,
Захищають від застуди.
Ягідки дарують нам,
І пташкам, і звірям.

* * * * *

«Ввічливі слова»

Слова чарівні ми вивчаємо,
І ввічливими виростаємо.
«Будь-ласка», «дякую» говоримо,
І радість людям цим даруємо.
Коли зустрінемось – «Привіт!» скажемо,
Або «Добрий ранок!», як сонце встає.
«Вибачте», якщо когось образимо,
І серденько від цього радісно б’є.
«Смачного» побажаємо за столом,
І «На добраніч» - перед сном.
Слова ці – наче промінці ясні,
Вони роблять світ добрішим, знайте ви!

Додаток Д

Мовленнєві ігри для дітей 5-6 року життя

Мовленнєва гра «М’ячик знайомств»

Мета: допомогти дітям познайомитися та запам'ятати імена одне одного. Розвивати мовлення та вміння слухати. Створити дружню та веселу атмосферу.

Матеріали: м'ячик.

Хід гри:

Діти стають у коло. Вихователь починає гру, тримаючи м'ячик.

Вихователь: «Мене звати Марина. А як тебе звати?». Педагог кидає м'ячик одному з дітей. Дитина, яка спіймала м'ячик, називає своє ім'я та кидає м'ячик іншій дитині.

Додаткові завдання: після того, як діти назвали свої імена, можна додати прості запитання:

- «Який твій улюблений колір?»
- «Яка твоя улюблена іграшка?»
- «Що ти любиш робити?»
- «Скажи комплімент»

Гра триває, поки кожна дитина не назве своє ім'я. Наприкінці гри можна поплескати в долоні, щоб відсвяткувати знайомство.

Варіанти гри:

– **«М'ячик-повторюшка»**: кожна дитина, яка ловить м'ячик, називає своє ім'я та ім'я попередньої дитини.

– **«М'ячик-історія»**: кожна дитина, яка ловить м'ячик, додає одне речення до спільної історії

Мовленнєва гра «Збери в кошик»

Мета: розвивати мовлення та словниковий запас, увагу та пам'ять. Вчити класифікувати предмети за ознаками. Закріпити знання дітей про назви овочів. Створювати веселу та навчальну атмосферу.

Матеріали: кошик (або коробка), набір предметів «Овочі», картки «Овочі».

Хід гри:

Вихователь розкладає матеріал на столі. Показує дітям кошик та картки за темою «Овочі». Пояснює, що вони будуть збирати предмети в кошик за певними ознаками.

Вихователь витягує картку з категорією «овочі». Запитує у дітей: «Що ми будемо збирати в кошик?». Діти по черзі називають овочі та кладуть їх у кошик.

Додаткові завдання: попросіть дітей описати предмети, які вони кладуть у кошик (колір, форма, розмір). Запитайте, де ростуть овочі. Розділіть дітей на команди та влаштуйте змагання, хто швидше збере кошик.

Після того, як усі предмети зібрані, можна порахувати їх або обговорити, що ще можна було б додати до кожної категорії. Похваліть дітей за їхню роботу та знання.

Варіанти гри:

- **«Збери за кольором»**: збирайте предмети одного кольору.
- **«Збери за формою»**: збирайте предмети певної форми (круглі, овальні).
- **«Збери за розміром»**: збирайте великі або маленькі предмети.
- **«Збери за першою літерою»**: збирайте предмети, назви яких починаються на певну літеру.

Мовленнєва гра «Опиши та вгадай»

Мета: розвивати мовлення та вміння описувати предмети. Збагачувати словниковий запас дітей. Розвивати увагу та логічне мислення. Вчити розпізнавати ягоди та фрукти за описом.

Матеріали: картки або картинки із зображеннями ягід та фруктів, кошик.

Хід гри:

Вихователь показує дітям картки з ягодами та фруктами. Обговорюють їхній зовнішній вигляд, колір, смак, де вони ростуть.

Вихователь бере одну картку, не показуючи її дітям, описує ягоду або фрукт, зображений на картці, використовуючи прості та зрозумілі слова: «Він круглий і червоний», «Він солодкий і соковитий», «Він росте на дереві». Діти намагаються вгадати, про яку ягоду або фрукт йдеться. Той, хто вгадав, отримує картку та описує наступну.

Додаткові завдання: вихователь просить дітей не лише назвати фрукт, але й розповісти, що з нього можна приготувати (сік, варення, компот). Можна використати справжні фрукти, та ягоди, щоб діти могли їх помацати та понюхати. Розділіть дітей на команди та влаштуйте змагання, хто більше вгадає.

Після того, як усі картки описані та вгадані, можна порахувати, хто назвав найбільше правильних відповідей.

Варіанти гри:

- **«Опиши за смаком»**: Описуйте ягоди та фрукти, акцентуючи увагу на їхньому смаку (кислий, солодкий, терпкий).
- **«Опиши за формою»**: Описуйте ягоди та фрукти, акцентуючи увагу на їхній формі (круглий, овальний, довгастий).
- **«Опиши за кольором»**: Описуйте ягоди та фрукти, акцентуючи увагу на їхньому кольорі (червоний, жовтий, зелений).
- **«Опиши за місцем зростання»**: Описуйте де ростуть ягоди та фрукти (на дереві, на кущі, на землі).

Мовленнєва гра «Пташині загадки»

Мета: розвивати мовлення дітей, збагачувати словниковий запас, формувати вміння описувати птахів за характерними ознаками, розвивати увагу та логічне мислення.

Матеріали: картки із зображеннями різних птахів (горобець, синиця, дятел, сорока, ластівка, лелека тощо).

Хід гри:

Вихователь розпочинає гру з короткої бесіди про птахів, їхні особливості та різноманітність. Показує дітям картки із зображеннями птахів. Вихователь загадує загадку про птаха, описуючи його характерні ознаки (зовнішній вигляд, звуки, місце проживання, поведінка). Діти відгадують, про якого птаха йдеться, та знаходять відповідну картку. Наприклад: «Цей птах маленький, сіренький, стрибає по землі, цвірінькає. Хто це?» (Горобець). «Цей птах чорно-білий, з довгим хвостом, любить блискучі речі. Хто це?» (Сорока). «Цей птах навесні прилітає, гніздо з глини ліпить, хвіст у нього «виделкою». Хто це?» (Ластівка).

Після того, як усі загадки відгадані, можна запропонувати дітям самим придумати загадки про птахів. Або можна запропонувати дітям, зобразити пташку рухами, та звуками. Заохочувати дітей до опису птахів, використовуючи різноманітні прикметники та порівняння.

Варіанти гри:

– «Хто як говорить?» – діти імітують звуки, які видають різні птахи.

– «Де живе пташка?» – потрібно розкласти картки пташок до відповідних місць проживання(наприклад: дерево, гніздо, ставок).

– «Знайди зайву пташку» – серед картинок зимуючих птахів, покласти одну перелітну, і навпаки.

Мовленнєва гра «Відгадай загадку»

Мета: закріпити знання дітей про український національний одяг; розвивати логічне мислення, увагу та пам'ять; збагачувати словниковий запас; виховувати повагу до українських традицій.

Матеріали: картки із зображеннями елементів українського одягу (вишиванка, плахта, шаровари, жупан, кожух, вінок, намисто, сережки тощо).

Хід гри:

Вихователь розпочинає гру з короткої бесіди про український національний одяг, нагадує дітям про його особливості та значення. Пояснює правила гри: педагог загадує загадку, а діти повинні відгадати, про який елемент одягу йдеться.

Вихователь загадує загадки про різні елементи українського одягу:

– «Сорочка біла, рукави широкі, візерунок червоний, ніби маки в полі» (Вишиванка).

– «Спідниця барвиста, з вовни ткана, на свято дівчата її одягали» (Плахта).

– «Штани широкі, з поясом червоним, козаки в них танцювали, як вітер в полі» (Шаровари).

– «Верхній одяг теплий, з овчини шитий, взимку від холоду захищає» (Кожух).

– «Квіти яскраві, стрічки барвисті, на голові дівчини, наче сонце в небі» (Вінок).

– «Намисто червоне, з коралів складене, на шиї дівчини, як ягоди калини» (Намисто).

Після кожної загадки діти відгадують, про який елемент одягу йдеться, та знаходять відповідну картку.

Вихователь пропонує дітям самим придумати загадки про український одяг. Можна запропонувати дітям намалювати свої улюблені елементи українського одягу. Заохочує дітей до опису одягу, використовуючи різноманітні прикметники та порівняння.

Варіанти гри:

– «Одягни ляльку» – діти «одягають» ляльку в український національний одяг, описуючи кожен елемент.

– «Магазин українського одягу» – діти «продають» та «купують» елементи одягу, описуючи їхні особливості.

– «Знайди пару» – дітям роздаються картки з елементами одягу, потрібно знайти пару.

Мовленнєва гра: «Родинний калейдоскоп свят»

Мета: розвивати зв'язне мовлення дітей, збагачувати словниковий запас словами, що позначають назви свят та родинні традиції, формувати вміння описувати події, емоції та враження, розвивати увагу, пам'ять та уяву, виховувати повагу до родинних цінностей та традицій.

Матеріали: картки із зображеннями різних свят (День народження, Новий рік, Різдво, Великдень, День матері, День батька тощо), предмети, пов'язані з різними святами (свічки, ялинкові прикраси, писанки, квіти тощо).

Хід гри:

Вихователь розпочинає гру з бесіди про родинні свята, їхнє значення та традиції. Запитує дітей, які свята вони люблять найбільше і чому. Пропонує дітям по черзі витягувати картки із зображеннями свят. Дитина, яка витягнула картку, повинна: назвати свято; розповісти, як його святкують у їхній родині; описати свої емоції та враження від свята. Також можна використати предмети, та попросити дітей розповісти, як вони пов'язані зі святами. Наприклад: «Це День народження. Ми святкуємо його вдома. Мама пече торт, а тато прикрашає кімнату кульками. Я отримую подарунки від рідних і друзів. Мені дуже весело і радісно». Вихователь пропонує дітям намалювати своє улюблене родинне свято. Заохочує дітей до використання різноманітних прикметників та порівнянь.

Варіанти гри:

– «Родинний альбом» – діти розповідають про свята, розглядаючи фотографії з родинного альбому.

– «Свято в подарунок» – діти придумують подарунки для своїх рідних на різні свята та описують їх.

– «Свято в колі сім'ї» – дітям пропонується розповісти, про традиції святкування в їхній родині.

Мовленнєва гра «Мандруємо Україною»

Мета: розширити знання дітей про Україну, її символи, міста та природу; збагатити словниковий запас словами, що позначають назви міст, річок, гір, рослин та тварин; розвивати зв'язне мовлення, увагу та пам'ять; виховувати любов до України та повагу до її традицій.

Матеріали: карта України, картки із зображеннями символів України (прапор, герб, гімн), міст (Київ, Львів, Харків, Одеса), річок (Дніпро, Дністер), гір (Карпати, Кримські гори), рослин (калина, соняшник), тварин (лелека, соловейко), предмети, пов'язані з Україною (вишиванка, вінок, писанка).

Хід гри:

Вихователь розпочинає гру з бесіди про Україну, її красу та багатство. Показує дітям карту України та розповідає про її розташування. Педагог пропонує дітям «помандрувати» Україною, використовуючи картки. По черзі діти вибирають картки та розповідають про те, що на них зображено: називають об'єкт, описують його особливості та розповідають, що вони знають про нього. Наприклад: «Це Київ – столиця України. Це велике та красиве місто. Тут є багато музеїв, театрів та парків». Також можна використовувати предмети, та просити дітей розповісти, як вони пов'язані з Україною. Вихователь пропонує дітям намалювати своє улюблене місце в Україні. Заохочує дітей до використання різноманітних прикметників та порівнянь. Можна запропонувати дітям, створити невеличку виставку малюнків.

Варіанти гри:

– «Українська вікторина» – вихователь ставить запитання про Україну, а діти відповідають.

– «Українські загадки» – вихователь загадує загадки про Україну, а діти відгадують.

– «Українські прислів'я» – вихователь розповідає прислів'я про Україну, а діти пояснюють їхнє значення.

Додаток Е

Мовні пісні-ігри для дітей молодшого дошкільного віку

(на мотив пісні «Два всеселих гуся»)

1. Пісню ми співаємо
Разом промовляємо
Ручки – ось, ніжки – там
Покрутімося – ось так

Приспів:
Ля-ля-ля
Ось така у нас є гра
Ля-ля-ля
Це весела пісенька

2. Очі – щоб дивитися
Вушка, щоб почути все
Носик нюхає квітки
Ротик – їсть залюбки

(на мотив пісні «Два півники»)
1. Два хлопчики, дві дівчинки
Мову свою вчили
І весело, і радісно
Разом співали

Приспів:
Язичком-язичком
Слова промовляли
Зубки їм, губки їм – допомагали

2. Два котика, дві кішечки
Мову вчили з нами
Танцювали, гомоніли
Лапками й хвостами

3. Два зайчика, дві білочки
Слова складали в пари
І весело, і радісно
Співали, промовляли!

Додаток Є

Пальчикові мовні ігри

Одна пава у саду
З'їла квітку чарівну,
Стала вона му-му-му,
Вовком хижим гу-гу-гу,
Зайцем сірим, бом-бом-бом
І колючим їжаком.
****

Ось цей пальчик черв'ячок,
Другий і разом його дружок,
Три,чотири - лапки павука,
П'ять – це пташка співуча така!
****

Мої два пальця можуть зайця показати,
Вони, як ножиці – можуть вирізати,
Мої два пальця можуть по мені ходити
І серденько мале з двох пальців зробити.
****

Маю 10 пальчиків на моїх руках,
Мають вони братиків, яких по два,
Є мізинчики малі – ось вони,
Підмізинні пальчики – ось вони,
Ще є два середні брата,
І вказівні,щоб на все вказати,
А два великих брати
Найкоротші акробати.
****

Пальчик до пальчика – буде хатинка.
Долонька в долоньку – спить так дитинка.
Пальчики в купку складемо замочок
Долонька і пальчик, як ручка й листочок.

Додаток Ж

Привіталочки

Привіт, милі друзі, привіт всі хороші!
Хай буде сьогодні у нас, що захочемо,
Смішинки, веселки і дружні розмови.
Про сонце і вітер, про рідну природу,
Про друзів, котів і тваринок усяких.
Про цифри, й фігури, красу, що навколо!
****
Ранок раненький, сонце миленьке
Небо синеньке, дітки маленькі
Разом зібрались, щоб все пізнавати,
Слухати, вчитись, себе розвивати.
****
Рано вранці ми всі разом,
Зібралися в колі гарнім,
Посміхнулись, потягнулись,
Один одного торкнулись
Плеснули в долоні гучно
Топнули, щоб було лячно,
Що робити будуть діти?
Слухати, всьому радіти!
****
Сьогодні день такий приємний
Ми всі прийшли в світлий садок,
Вмієм дружити, пісні співати,
Разом будемо світ пізнавати,
Просити лагідно, усім ділитись.
Складати іграшки, усе робити.
Старших поважати, менших жаліти.
****
Вітаю, вітаю, вітаю!
Ми разом сьогодні пограємо,
Послухаємо, побачимо,
Ніжками поскачемо,
Ручками потворимо.
Придумаємо, розкажемо,
Про все що ми знаємо!
****

Соловейки, горобці, синички,
Ви - наші друзі, невеличкі!
Привіт вам, пташки, милі й ніжні,
Співайте пісні свої весняні́!
****
Друзі, друзі, ось ми тут!
Разом зробимо гарний круг!
Будемо гратись і співати,
І ніколи не сумувати!
Родино люба, вас вітаю!
Міцного здоров'я вам бажаю!
Хай кожен день несе добро,
І в серці завжди буде тепло!
****
Станьмо в коло, любі діти.
День для того, щоб радіти.
День для того, щоб співати,
Математику вивчати,
Розмовляти, малювати,
Всім дружити, любо грати.

Додаток 3

Фізхвилинки

Встали, сіли – погомоніли
Ще раз встали – будинок зробили.
Сховались, закрились.
Відкрились для друзів,
Обнялись і руку подали подрузі (другу).
****
Ніжки вміють крокувати
Бігати, стрибати.
Вміють пошепки ходити,
Танцювати і радіти.
Наші ніжки спритні друзі.
Бережімо ніжки любі!
****
Один, два, фізхвилинки – пора!
Три, чотири – наберемося сили,
Присідаємо, раз, два, три.
Руку даймо три, два, раз,
Повеселімось, не стоїмо,
Щоб веселіше усім було!
****
Жили жабки у болоті
Лапки вгору піднімали,
Жили лиски у лісочку
Хвостиками так махали
А сіренькі пташки в лісі,
Все літали і літали!
****
Руки верх, руки вниз,
Ти сусіду посміхнись,
Ти сусіду підморгни.
Руки дай і покрутись.
Ти з сусідом пострибай,
Присідай і затихай!

Додаток И

Фразеологізми у чистомовках

Ити-ити-ити
Байдики бити
Ити-ити-ити
Нічого не робити
Ати-ати-ати
Не допомагати
Ати-ати-ати
Ледачкувати

Уки-уки-уки
Майстер на всі руки
Ати-ати-ати
Вміє вправно майструвати
Ити-ити-ити
І прибити і підшити .

Ами-ами-ами
Тримати язик за зубами
Ати-ати-ати
Таємницю не розказати
Ити-ити-ити
Ляси не **точити**
Ати-ати-ати
Уміти змовчати.

Асти-асти-асти
Яблуку ніде впасти
Ати-ати-ати
Ногу ніде покласти
Ато-ато-ато
Всього дуже багато

Уст-уст-уст
Ні пари з уст
От-от-от води набрати в рот
Ати-ати-ати
Сидіти і мовчати.

Орло-орло-орло
Дертись на все горло
Осно-осно-осно

Кричати дуже голосно

Ють-ють-ють
Кури не клюють
Ать-ать-ать
Багато не можливо взять
Ать-ать-ать
Треба людям роздавать

Ці-ці-ці
Не в своїй тарілці
Ця-ця-ця
Не для мене таця ця
Нє-нє-нє
Наче все це не моє

Ар-ар-ар
Кидати в жар
Іти-іти-іти
Соромитися.червоніти

Ило-ило-ило
Як водою змило
Уло-уло-уло
Як пропало, не було

Додаток І

Інформаційні буклети до методично-практичного посібника «РозМОВА» з поширення та удосконалення знань з української мови серед педагогів, батьків та дітей в закладі дошкільної освіти

РозМОВА
Вивчаю – не чекаю!

Мовний спецкурс “РозМОВА”

Річний проєкт:
Початок - 31.10.2024
Кінець - 30.10.2025

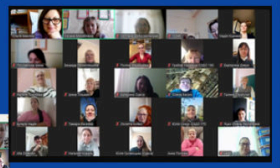

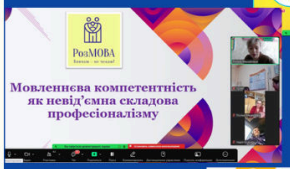

Онлайн ресурси з вивчення української мови

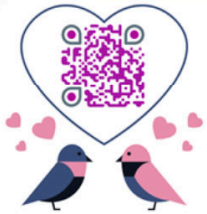

ТОП – 5 фактів про українську мову

1. Одна з наймилозвучніших мов світу
2. Одна з найдавніших мов Європи
3. Одна з найбагатших мов світу - понад 256 тис.слів
4. Найдовше слово - рекордсмен, складається з 38 літер АФТОСУЛЬФОНИЛОКСИАЛКАНПЕРФТОРКАРБОНОВАНА кислота
5. Українська має найбільше синонімів до одного слова. “бити” - понад 40 синонімів.

5 українських слів, яких немає в жодній мові

- ТУЖИТИ
- ЗАВЗЯТТЯ
- ЗАТИШОК
- КОХАТИ
- ГАЛАСУВАТИ

Разом
ми збережемо
нашу рідну мову!

КОНТАКТИ

zdo140.krvo.od.ua

(048) 766-87-45; 766-87-46

м.Одеса, вул.Героїв Крут, 8/1

super-teremok140@ukr.net

ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗКИ ПРО РІДНУ МОВУ

Рідна мова – найкраща, наймелодійніша, найсолодша й «найсмачніша» для кожної людини. Рідна мова – це не просто засіб спілкування. Це – дух батьківської хати, національна ознака й символ кожного народу.

Чому українська мова ВАЖЛИВА?

- **Українська мова – це ключ до нашої культури та історії.**
- **Вона допомагає дитині відчути зв'язок з Україною.**
- **Українська мова розвиває мислення та креативність.**
- **Знання рідної мови – це запорука успішного навчання в школі.**

РозМОВА
Вивчаю - не чекаю!

СІМЕЙНА "РОЗМОВА"

КРОК ЗА КРОКОМ
ДО РІДНОГО СЛОВА

НА ДОПОМОГУ БАТЬКАМ
ДОШКІЛЬНЯТ

ЯК СТВОРИТИ УКРАЇНОМОВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ВДОМА?

1. Розмовляйте з дитиною українською мовою якомога частіше.
2. Читайте українські книжки та дивіться мультфільми.
3. Слухайте українські пісні та казки.
4. Грайте в україномовні ігри.
5. Відвідуйте україномовні заходи.

ЯК ДПОМОГТИ ДИТИНІ ПЕРЕЙТИ НА УКРАЇНСЬКУ?

- Замотивуйте дитину власним прикладом
- Зробіть гаджети та соцмережі союзниками
- Розважайтеся українською
- Придумуйте українські челенджі
- Вчіть дітей висловлювати свої думки українською

ЯК ПЕРЕЙТИ НА УКРАЇНСЬКУ: 10 КРОКІВ ДО СВОЄЇ МАЛЕНЬКОЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

01 Чітко проговоріть для себе мотивацію

02 Оточіть себе україномовним контентом

03 запишіться на курси або знайдіть мовного партнера

04 Знайдіть собі україномовне середовище

05 Переходьте на українську різко та без сумнівів!

06 Заведіть нотатник для цікавих нових слів і тих, що потребують корекції

07 Діліться своїми успіхами й труднощами з друзями, у соціальних мережах

08 Будьте впертими та затятими!

09 Використовуйте онлайн-ресурси

10 Не бійтеся робити помилки!

КОРИСНІ САЙТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ РІДНОЇ МОВИ ДОШКІЛЬНИКА

“ЛЕВКО”

“СВІТ ДИТИНИ”

“ДЕРЕВО КАЗОК”

“ЧИТАНКА”

“КАЗКАР”

“ЯНКО ГОРТАЛО”

СТВОРИ ВЛАСНУ КАЗКУ KAZKA.FUN

НА КРИЛАХ РІДНОГО СЛОВА: БАТЬКІВСЬКА ПІДТРИМКА МОВНОГО ЗРОСТАННЯ.

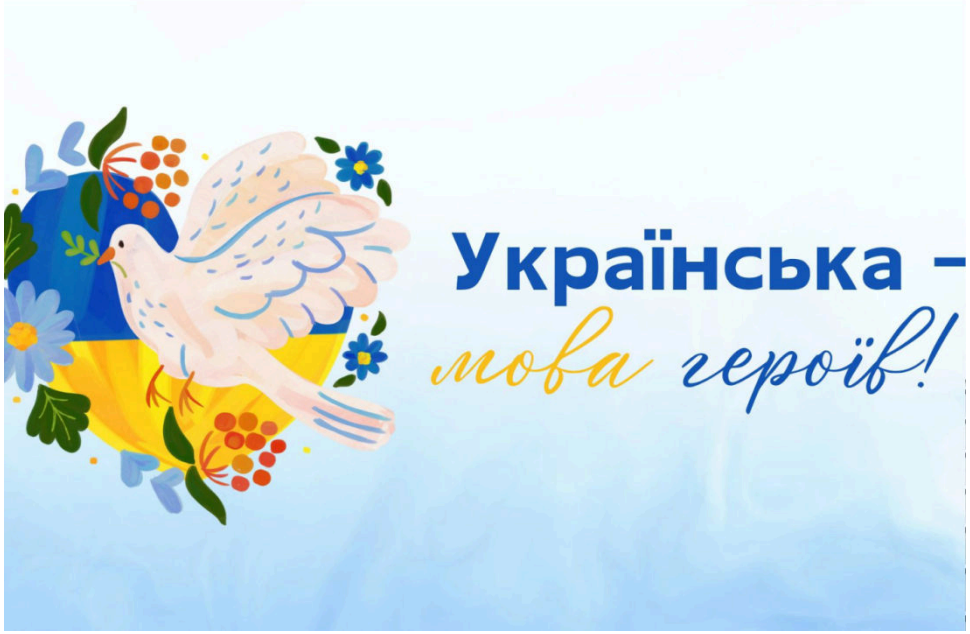

Шановні батьки!

Ви – перші та найважливіші вчителі української мови для своєї дитини. Ваша підтримка та залученість відіграють вирішальну роль у її мовному розвитку.

Будьте прикладом для своєї дитини:

- Самі використовуйте українську мову вдома. Ваша дитина наслідуватиме вашу поведінку.
- Виявляйте позитивне ставлення до української мови. Говоріть про її красу та мелодійність.
- Показуйте свою зацікавленість українською культурою. Слухайте українську музику, дивіться українські фільми, відвідуйте українські заходи.

Створюйте україномовне середовище вдома:

- **Розмовляйте з дитиною українською мовою якомога частіше. Навіть якщо ви зазвичай спілкуєтеся іншою мовою, спробуйте використовувати українські слова та фрази у повсякденному житті.**
- **Читайте дитячі книжки українською мовою. Обирайте яскраві та цікаві видання з простими реченнями.**
- Дивіться мультфільми та слухайте пісеньки українською мовою. Це допоможе дитині звикнути до звучання мови та вивчити нові слова.
- Грайте в україномовні ігри. Ігри зі словами, лічилками, загадками зроблять навчання веселим та захопливим.
- Називайте предмети та дії українською мовою. Коментуйте свої дії та дії дитини, використовуючи українські слова.

заохочуйте та підтримуйте дитину

01

Самі використовуйте українську мову вдома

Ваша дитина наслідуватиме вашу поведінку

02

Виявляйте позитивне ставлення до української мови

Говоріть про її красу та мелодійність

03

Показуйте свою зацікавленість українською культурою

Слухайте українську музику, дивіться українські фільми, відвідуйте українські заходи

04

Створюйте ситуації для спілкування

Запрошуйте україномовних друзів або родичів, ходіть на україномовні дитячі заходи.

Використовуйте візуальні та аудіальні матеріали

Зробіть навчання цікавим та ігровим:

- Лічилки та віршики: вчіть короткі лічилки та віршики українською мовою. Вони легко запам'ятовуються та розвивають ритм мови.
- Театралізовані вистави: розігруйте улюблені казки українською мовою. Це допоможе дитині використовувати нові слова в контексті.
- Малювання та творчість: пропонуйте дитині малювати та розповідати українською про свої малюнки.
- Кулінарія разом: готуйте прості страви, називаючи українською інгредієнти та дії.

Яскраві картки зі словами

Використовуйте картки з малюнками та підписами українською мовою.

Аудіозаписи з правильною вимовою

Дайте дитині слухати аудіозаписи носіїв мови, щоб вона звикала до правильної вимови.

Ітерактивні додатки та ігри

Існують багато україномовних навчальних додатків для дітей.

ПАМ’ЯТАЙТЕ:

Ранній вік - найкращий час для вивчення мови. Саме в цей час діти мають природну здатність до швидкого засвоєння нової мови.

Залученість батьків є ключевою. Ваша підтримка та активна участь у процесі навчання є найважливішим фактором успіху.
Насолоджуйтесь процесом разом з дитиною. Зробіть вивчення української мови веселою та приємною пригодою!

Ви - найважливіший мотиватор для своєї дитини у вивченні української мови. Ваша любов, підтримка та терпіння допоможуть їй вільно та з радістю спілкуватися рідною мовою

ВИСНОВКИ

Цей методично-практичний посібник став результатом комплексного підходу до поширення та активізації використання української мови в закладах дошкільної освіти. Розроблена система проєктів, які спрямовані на педагогів, батьків та дітей, а також добірка різноманітних форм мовленнєвої діяльності дозволили нам досягти наступних результатів:

У жовтні 2024 року стартував річний практико-орієнтовний проєкт для педагогів закладів дошкільної освіти м. Одеса «Мовний спецкурс «РозМОВА», який надає можливість (тому що проєкт й надалі функціонує) підвищити рівень мовленнєвої компетентності педагогів, поглибити знання з методики розвитку українського мовлення, ознайомитися з сучасними технологіями та обміну досвідом.

Головним результатом «Мовного спецкурсу «РозМОВА» є зацікавленість у поширенні української мови в освітньому процесі. Завдяки курсу вихователі стали більш впевнено використовувати українську мову у професійній діяльності, створюючи сприятливе мовленнєве середовище для дітей. По закінченню практико-орієнтовного проєкту усі слухачі спецкурсу отримають не тільки повний доступ до всіх матеріалів, а й сертифікат підвищення кваліфікації на 30 годин.

«Сімейна РозМОВА» – освітній проєкт з основами народознавства головною метою якого є активізація ролі батьків у мовленнєвому розвитку дітей та зміцнення родинних зв'язків в умовах теперішнього часу. Завдяки проєкту створюється позитивна атмосфера для спілкування українською мовою. Використовуючи даний проєкт батьки мають можливість усвідомити важливість власного прикладу мовленнєвого розвитку дітей вдома та отримають практичні поради щодо підтримки від педагогів. Цікаві та змістові зустрічі з батьками та вихованцями дозволяють зануритись в атмосферу затишку та сімейної щирої розмови.

«Дитяча РозМОВА» – освітній проєкт, який дає можливість збагатити словниковий запас та розвити зв'язне мовлення дітей. Використання різноманітних форм мовленнєвої діяльності (заняття, ігри, фольклор) сприятимуть активному засвоєнню нових слів та фраз. Використання інтерактивних методів та цікавих матеріалів сприяє створенню позитивного емоційного фону під час мовленнєвої діяльності в освітніх проєктах, які стимулюють розвиток інтелектуальних процесів, залучають до активної участі в освітній роботі, заохочують висловлювати дітей свої думки, розвивати вміння навчатися.

«РозМОВА» – методично-практичний посібник з поширення та удосконалення знань з української мови як серед педагогів, так і серед батьків та дітей в закладі дошкільної освіти. Проведена робота в цьому напрямку є важливим кроком на шляху до формування мовно-компетентної особистості, здатної вільно та грамотно спілкуватися українською мовою. Взаємодія педагогів, батьків та дітей дошкільного віку через зазначений проєкт надає можливість відчути красу та багатство української мови, усвідомили її важливість як елемента національної ідентичності та мати можливість розвитку та удосконалення напрямків проєкту.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ТА ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ

1. А. Харченко «Метод проектів на службі у педагогів», Ж. «Дошкільне виховання» №1, 2008р.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) – К., 2012.
3. Барабаш О.Д., Калуська Л.В., Яновська О.В. Свята і розваги в дитячому садку: Навчально-методичний посібник. – К. : Освіта, 1995.
4. Богуш А.М., Котик Г.М. Методика навчання дітей української мови в дошкільному закладі. Практикум. – К.,1994.
5. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі. – К.: Вища школа, 2002.
6. В. Бурак «Краєзнавча робота та її вплив на формування світогляду дитини»
7. Вікторіна О.М. Використання в роботі логопеда фольклорного матеріалу: журнал «Логопед»№9. – Х.:ВГ «Основа», 2012.
8. Г.Г. Провознюк. Земля, де народились і ростем, – Тернопіль "Мальва ОСО", 2007.
9. Гончаренко А. Сучасні підходи до створення розвивального середовища у дошкільних навчальних закладах. Інтернет ресурс.
10. Духовні витоки українських свят та обрядів. Вікторини / упорядник Н.В.Лемешенко – Запоріжжя, 2006 – 92с.
11. Крутій К.Л., Лопатинська Н.А., Маковецька Н.В. Вчимося мови та розмови. – Запоріжжя, 1999.
12. М. Каратаєва «Проектування – перспективна технологія», ж. «Дошкільне виховання» №10, 2006 р.
13. Наталія Гавриш. Виховання національної самосвідомості дошкільнят засобами українознавства, Київ, 2010.
14. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». – «Мандрівець», Т., 2013 р.
15. Свята, традиції, звичаї українського народу. – Харків: Белкар – книга, 2008. – 80 с.
16. Українська мозаїка. Посібник-хрестоматія / Упоряд. О. П. Долинна, О. В. Низковська, Н. І. Вакуленко, О.А. Копєйкіна. – К. : АВДІ, 2008.
17. Українське народознавство дітям дошкільного віку: Методичний посібн. для дошкільн. закл. – Є. Лозинська. – Львів: Оріяна-Нова, 2008. – 208с.
18. Хорошковська О.Л., Мацько Н.Д. Дошколярик. – К., 1996.
19. *https://vseosvita.ua/library/osvitnij-proekt-dzvenit-strumockom-ukrainska-mova-v-zakladi-doskilnoi-osviti-307350.html*
20. *https://naurok.com.ua/proekt-mova-nasha---serce-nashe-387019.html*
21. *https://naurok.com.ua/proekt-ukra-nska-mova-441190.html*

22. *https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf*
23. *https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/programy-rozvytku-ditey/programa-ukrainske-doshkillya.pdf*
24. *https://oplatforma.com.ua/images/news/2025/%D1%84%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%B8/zakon_pro_doskilnu_2024_Pedrada.pdf*
25. *https://naurok.com.ua/metodichniy-turnir-pedagogiv-krasa-movi-zalezhit-vid-nas-231666.html*
26. *https://emetodyst.expertus.com.ua/?mid=100587*